

Vrije Universiteit Brussel

Een onderzoek naar de belevenis van een deelname aan een vakantie georganiseerd door Pirlewiet vzw, voor mensen in armoede

Eindverhandeling tot master in de
Agogische Wetenschappen

Student: Marlies Vanmunster
Promotor: Prof. Dr. Dominique Verté
Organisatie: Pirlewiet vzw
Academiejaar: 2011-2012

WETENSCHAPSwinkel
Brussel

Een onderzoek naar de belevenis van een deelname aan een vakantie georganiseerd door Pirliewiet vzw, voor mensen in armoede

Eindwerk voorgelegd voor het behalen van de graad van Master in de Agogische Wetenschappen door

Vanmunster Marlies

Academiejaar 2011-2012

Promotor: Prof. Dr. Dominique Verté

Begeleider: Prof. Dr. Dominique Verté

Aantal woorden: 15.531

Dankwoord

Bij het schrijven van deze thesis kreeg ik de hulp van verschillende personen. Via deze weg wil ik hen bedanken voor hun steun en toeverlaat gedurende het ganse proces.

Pirlewiet vzw wil ik graag bedanken voor de samenwerking die zij met mij opgezet hebben. Zij hebben het voor mij gemakkelijker gemaakt om de respondenten te contacteren. Ik wil hen ook feliciteren met hun 25-jarig bestaan. Ook aan alle respondenten bedankt, voor het enthousiasme, openheid en de vele verhalen tijdens de interviews.

Mijn promotor en begeleider, Prof. Dr. Dominique Verté wil ik bedanken voor het inhoudelijk advies en de begeleiding op cruciale momenten. Ook Prof. Dr. Liesbeth De Donder verdient een dankjewel voor de feedback en het nalezen van mijn eindverhandeling.

Bedankt Wetenschapswinkel voor de opvolging van deze thesis.

Als laatste wil ik ook mijn ouders enorm bedanken voor de steun, het naleeswerk en de vele gesprekken over deze masterproef.

Inhoudsopgave

Dankwoord	1
DEEL 1: INLEIDING.....	5
1.1 Probleemstelling.....	5
1.2 Literatuurstudie	5
1.2.1 Armoede	6
1.2.1.1 Het begrip 'armoede'	6
1.2.1.2 Absolute armoede in België	9
1.2.1.3 Actie... Reactie	10
1.2.2 Vakantie	12
1.2.2.1 Vrije tijd versus vrijetijd.....	12
1.2.2.2 Sociaal toerisme	13
1.2.3 Eerder gedaan onderzoek.....	16
1.2.3.1 Vakantie en gezondheid	16
1.2.3.2 Vakantie en armoede.....	17
1.3 Doelstelling en onderzoeksvragen	18
DEEL 2: DATA EN METHODE	19
2.1 Onderzoekseenheden.....	19
2.2 Dataverzamelmethode	20
2.3 Onderzoeksinstrumenten.....	20
2.4 Analysemethode.....	21
DEEL 3: RESULTATEN.....	22
3.1 Enkele toelichtingen	22
3.2 Betekenis van vakantie	22
3.2.1 Verwachtingen	24

3.2.2	<i>Verschil andere vakanties</i>	25
3.2.3	<i>Wensen</i>	26
3.3	Praktische regeling van de vakantie.....	26
3.3.1	<i>Contact met Pirlwiet vzw</i>	27
3.3.2	<i>Vorbereiding</i>	27
3.3.3	<i>Begeleiding</i>	29
3.4	Primaire relaties.....	30
3.4.1	<i>Tijdens de vakantie</i>	30
3.4.2	<i>Voor versus na de vakantie</i>	31
3.5	Secundaire relaties.....	31
3.5.1	<i>Tijdens de vakantie</i>	32
3.5.2	<i>Voor versus na de vakantie</i>	33
3.6	Gevoelens	35
3.6.1	<i>Tijdens de vakantie</i>	35
3.6.2	<i>Voor versus na de vakantie</i>	36
3.7	Activiteiten.....	37
3.7.1	<i>Tijdens de vakantie</i>	37
3.7.2	<i>Voor versus na de vakantie</i>	38
3.8	Gebruik openbaar vervoer	39
DEEL 4: CONCLUSIE EN DISCUSSIE		40
4.1	Bespreking	40
4.2	Beperkingen eigen onderzoek	43
4.3	Aanbevelingen verder onderzoek.....	43
4.4	Praktische en beleidsaanbevelingen	44
4.5	Conclusie	45
Literatuurlijst		46

BIJLAGEN	49
Bijlage 1: Pirlewiet vzw	49
Bijlage 2: tabellen respondenten	50
Bijlage 3: topiclijst.....	52
Bijlage 4: interviewschema	54
Bijlage 5: voorbeeldinterview	58
Bijlage 6: labellijst.....	81

DEEL 1: INLEIDING

1.1 Probleemstelling

In Vlaanderen leeft 1 op 6 mensen in armoede. 63% van deze mensen kan zich geen week vakantie per jaar veroorloven, voor de rest van de bevolking is dit slechts 18,9% (FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, 2008; Toerisme Vlaanderen, 2009; Campaert, Dierckx & Vranken, 2011). Er is al veel onderzoek gedaan naar wat armoede is en wat de oorzaken en de gevolgen zijn van een leven in armoede. Personen die in armoede leven zijn er systematisch slechter aan toe dan personen die niet in armoede leven, zowel wat consumptiegoederen als woningkwaliteit of sociale participatie betreft (FOD – Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, 2008).

De link tussen armoede en vakantie wordt veel minder vaak gelegd, veel onderzoek is hier bijgevolg nog niet naar gedaan. Toerisme Vlaanderen en Dr. Lynn Minnaert van de University of Westminster hebben in 2007-2008 wel al een onderzoek gevoerd, meer bepaald naar de effecten van vakantie op mensen in armoede. Zij bevroegen mensen in armoede die met het Steunpunt Vakantieparticipatie, een dienst van Toerisme Vlaanderen, op vakantie waren geweest en kwamen tot een resem van positieve gevolgen. Zo constateerden zij dat deze mensen na deelname aan een vakantie een groter sociaal netwerk hebben opgebouwd, positiever naar het leven kijken, mentaal sterker zijn, vaker het openbaar vervoer gebruiken, ... (Toerisme Vlaanderen, 2009).

Pirlewiet vzw, een vrijwilligersorganisatie die kampen organiseert voor mensen in armoede, wil nagaan hoe mensen in armoede de deelname aan een vakantie van Pirlewiet vzw ervaren. Voor dit onderzoek wordt er dus een tijdelijke samenwerking met hen opgestart. De onderzoeksresultaten zal Pirlewiet vzw gebruiken om haar aanbod beter af te stemmen op haar doelpubliek. Ook zullen ze de basis vormen voor een debat met mensen uit de sector en de onderzoeksresultaten zullen voorgesteld worden op de viering van het 25-jarig bestaan van de organisatie.

1.2 Literatuurstudie

Deze masterproef handelt over de belevenis van vakantie voor mensen in armoede. Hieruit komen 2 grote thema's naar voren, namelijk armoede en vakantie. In wat hieronder beschreven staat, worden beide thema's verduidelijkt aan de hand van literatuur, onderzoeken en artikels.

1.2.1 Armoede

Armoede is een zeer ruim begrip. In de literatuur bestaan verschillende definities, methodieken en visies op armoede. Het is dus noodzakelijk dat het begrip afgebakend wordt.

Om het concept 'armoede' binnen dit onderzoek te duiden, wordt er gebruik gemaakt van een aantal definities, die de basis zullen vormen van dit deel van de literatuurstudie. Om deze definities verstaanbaar te maken, worden ze gekoppeld aan een aantal basisbegrippen rond armoede, die mee verklaard zullen worden. Vervolgens komen ook enkele inzichten over de armoede in België aan bod, de verschillende kloven en de ongelijkheid die het met zich mee brengt.

1.2.1.1 Het begrip 'armoede'

Armoede kent verschillende dimensies en kenmerken. Er is een verschil tussen absolute en relatieve armoede en armoede heeft een multidimensionaal en gradueel karakter. Ook de kern van armoede komt aan bod.

Absoluut versus relatief

Townsend (1979) is één van de grote wetenschappers rond het thema armoede. In de beginfase van het armoedeonderzoek stelde Townsend armoede vaak voor als een absoluut concept. Armoede was voor hem een gebrek aan basisvoorzieningen om te kunnen overleven in armoede (Townsend, 1979). In 2011 legde The European Anti-Poverty Network (EAPN) een definitie vast voor absolute of extreme armoede: "*Absolute or extreme poverty is when people lack the basic necessities for survival. For instance they may be starving, lack clean water, proper housing, sufficient clothing or medicines and be struggling to stay alive.*" Dit soort armoede komt in kleine mate voor in Europa, vooral daklozen en de Roma krijgen nog te maken met deze vorm van armoede. Ondanks de uitzonderingen, is het in onze welvaartsmaatschappij onaanvaardbaar geworden dat er mensen sterven van honger, dorst of koude. Om een volwaardig burger te kunnen zijn is overleven alleen niet genoeg (EAPN, 2011).

Vranken (1997) en Deleeck (2003) hielden ook rekening houden met het absolute concept, maar al gauw bleek dat een absolute definitie niet meer toereikend was en dat een relatieve definitie noodzakelijk bleek.

"Relative poverty is where some people's way of life and income is so much worse than the general standard of living in the country or region in which they live that they

struggle to live a normal life and to participate in ordinary economic, social and cultural activities” (EAPN, 2011).

Uit deze omschrijving van relatieve armoede van The European Anti-Poverty Network blijkt dat men van relatieve armoede spreekt wanneer men minder heeft dan de algemene levensstandaard. Armoede wordt sinds de opkomst van de welvaartsmaatschappij op deze manier omschreven (EAPN, 2011). Het concept ‘relatieve armoede’ gaat er vanuit dat armoede meer is dan een tekort hebben aan voedsel, een woning en kledij. Niet alleen de materiële goederen maar ook drinkbaar water, openbaar vervoer, onderwijs, cultuur,... worden in het armoede-idee opgenomen (Townsend, 1993). Ook Townsend stapte af van de absolute omschrijving van armoede en erkende het belang van de relatieve definitie. Voor Townsend bevindt de armoedegrens zich op dat punt in de inkomensverdeling waar de deelname in de levensstandaard en de levensstijl van de gemeenschap waarin men leeft, sterk vermindert. Townsend noemt dit relatieve deprivatie (Townsend, 1987 in Levecque, 2004). Belangrijk bij deze omschrijving is dat armoede tijds- en plaatsgebonden is. Ook Vranken, Bouverne-De Bie, Deleeck, Engbersen, Fiselier en Kraft hanteren een relatieve definitie van armoede (in Driessens, 2003). Deze vorm van armoede komt in Europa veel vaker voor dan de absolute vorm (EAPN, 2011).

De idee dat absolute en relatieve armoede niet geheel losstaan van elkaar, vinden we terug bij Vranken (1997) en Deleeck (2003). Zij vertrekken vanuit het relatieve armoedeconcept, maar koppelen hier wel het absolute aan vast. Wanneer de absolute kant niet besproken wordt, heeft men het immers enkel over de sociale ongelijkheid. Vranken (1997) heeft het over een aantal breuklijnen (relationele, ruimtelijke en maatschappelijke, inkomen en tewerkstelling) waardoor er een kloof ontstaat tussen mensen in armoede en mensen die niet in armoede leven. “Een kloof”, zoals zijn definitie zegt, “die ze niet zelf kunnen overbruggen” (Vranken, 1997; Deleeck, 2003). Ook Demyttenaere (2003) heeft het over een aantal kloven, dit wordt later verder besproken.

Multidisciplinair, multiaspectueel

Wanneer men in het verleden over armoede sprak, kwam vaak alleen het financiële aspect tot uiting. Bij Engbersen (1996 in Levecque, 2004) staat dit nog steeds centraal in zijn visie op armoede. De kern van armoede ligt volgens hem in het gebrek aan inkomen samen met de maatschappelijke uitsluiting. Armen zijn dagelijks druk in de weer om ervoor te zorgen dat ze rondkomen.

Townsend (1993) was één van de eerste wetenschappers die de multidisciplinariteit in de definitie van armoede binnenbracht. Hij constateerde dat ook de sociale noden opgenomen moesten worden in het armoede-idee. Mensen in armoede moeten kunnen deelnemen aan de samenleving, sociale posities verwerven, in relatie tot anderen kunnen staan en rolverwachtingen ten opzichte van anderen kunnen invullen (Townsend, 1993).

Vandaag erkent niet alleen Townsend (1993) het belang van sociaal kapitaal, maar zijn bijna alle wetenschappers het erover eens dat armoede zich uitstrekt over de verschillende levensdomeinen. Het reikt verder dan het financiële alleen (Vranken, 1997; Bouverne-De Bie, 2003; Deleeck, 2003; Demyttenaere, 2003; Fiselier en Kraft in Driessens 2003; Béghin, 2009). Het gaat ook over een geringe deelname aan alle maatschappelijke goederen (zoals onderwijs, wonen, consumptie, inkomen, gezondheid, cultuur,...), over sociaal isolement als gevolg van meervoudige deprivatie en accumulatie van problemen, over de weinige winst die armen halen uit overheidsvoorzieningen, over een verstatelijking van de zorg waarbij de arme afhankelijk is geworden van de overheid en over de culturele aanpassingen van burgers als reactie op hun begrensde mogelijkheden (Driessens, 2003).

Gradueel

Zoals blijkt uit de vele omschrijvingen van armoede hierboven, bestaat dé armoede niet. De armenpopulatie bestaat uit bestaansonzekeren, generatiearmen, kansarmen, nieuwe armen en thuislozen. Armoede kan gedeeltelijk, tijdelijk of langdurig zijn. Armoede is met andere woorden een mengsel van diverse toestanden met een diversiteit in duur en dynamiek (Vranken, De Boyser, Geldof & Van Menxel, 2002).

De kern van armoede

De kern van armoede ligt niet voor alle onderzoekers op dezelfde plaats. Vranken (1997) en Townsend (1993) zien het verdelingsvraagstuk als kern van armoede. Armoede wordt volgens hen bepaald door een aantal sociale en economische ontwikkelingen doorheen de jaren en is dan het gevolg van de ongelijke verdeling van goederen, kansen en invloed in de maatschappij.

Volgens Fiselier en Kraft (1978 in Driessens, 2003) zijn de middelen, die nodig zijn voor een menswaardig bestaan, daarentegen niet toevallig schaars en niet volgens toeval verdeeld, maar volgens een ingewikkeld systeem van maatschappelijke normen en traditie, waardoor er verschillen in rechten en kansen ontstaan. Hoe lager een persoon

op de ladder van de samenleving staat, hoe minder die toegang heeft tot materiële en immateriële middelen. Hier voegen zij nog het verschil tussen de objectieve meting en de subjectieve perceptie aan toe. Met deze toevoeging willen ze aantonen dat een volgens de geldende maatschappelijke normen waarneembaar tekort en een subjectief gevoel van die tekorten niet altijd samen hoeven te gaan.

Simmel (1988 in Driessens, 2003) beschrijft armoede dan weer vanuit een interactionele benadering. Hij beschouwt armoede in termen van betekenisgeving en sociale interactie, als een sociale relatie en zal dus niet vertrekken vanuit de intrinsieke eigenschappen van de armen zelf. Armen zijn in deze beschouwing mensen die van anderen het label armoede opgespeld krijgen en hierdoor op een andere manier behandeld worden. Ook Vranken (1997) gaat de verklaring voor armoede zoeken bij de inrichting van de maatschappij en niet bij de armen persoonlijk. Paugam (1991 in Driessens, 2003) bouwt verder op de benadering van Simmel (1988 in Driessens, 2003) door te beschrijven welke plaats armoede inneemt in de maatschappelijke structuur. Op macrosociologisch niveau bespreekt hij hoe de maatschappij 'de armen' produceert. Op microniveau gaat hij naar de armen zelf kijken en naar de betekenis die zij geven aan hun ervaringen, gedragingen en aanpassingsstrategieën. Ook de impact die armoede heeft op de armen komt bij Paugam (1991 in Driessens, 2003) aan bod. Armoedeonderzoek moet volgens hem de mechanismen bloot leggen die bijdragen tot de sociale constructie van armoede.

1.2.1.2 Absolute armoede in België

De Belg is één van de rijkste inwoners van Europa en toch leeft ongeveer 15% in armoede. Dit komt overeen met ongeveer 800.000 mensen die zich op de onderste ladder van onze samenleving bevinden (FOD, 2008; Béghin, 2009). Het gaat vooral om alleenstaanden met een netto beschikbaar inkomen lager dan 973 euro per maand en gezinnen bestaande uit twee volwassenen en twee kinderen met een netto beschikbaar inkomen lager dan 2.044 euro per maand (FOD, 2011). Ruim 1 op 10 kinderen in Vlaanderen leeft in een gezin met een verhoogd armoederisico (Kind & Gezin, 2007).

Wanneer we het aantal personen die in armoede leven verder analyseren, kunnen we concluderen dat de armen meestal huurders zijn, er vaak sprake is van generatiearmoede en 55,8% van de armen al op 14-jarige leeftijd in een huishouden leefde met financiële problemen. Opvallend is ook dat 87% van de personen die een risico lopen op armoede niet actief zijn op de arbeidsmarkt. Bekijken we de bestedingen van de armen, dan zien we dat ze op alle posten besparen, behalve op tabak (gemiddeld 4,5% meer). Uitgavenposten waarop gezinnen in armoede besparen zijn: privé-vervoer (gemiddeld 61,7%), de inrichting van het huis (gemiddeld 59,1%) en kleding en

lichaamsverzorging (ongeveer 50%) (FOD, 2007). Dit alles eist zijn tol op vlak van de gezondheid van de mensen in armoede. Zij leven gemiddeld 7 jaar minder lang dan de doorsnee Belg (Demyttenaere, 2003).

Belangrijk voor dit onderzoek is de zwaarste besparing van de armen, namelijk vakantie. Mensen in armoede besparen bijna 75% op toeristische reizen en 63% van de armen heeft niet de mogelijkheid om één week per jaar op vakantie te gaan. Aan cultuur en vrije tijd besteden ze 55,8% minder dan de niet-armen (FOD, 2007). Bijna 18% van de kinderen in Vlaanderen leeft in een gezin dat zich niet kan veroorloven jaarlijks een week op vakantie te gaan (Kind & Gezin, 2007).

FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie besluit dat armen het systematisch slechter hebben op vlak van consumptiegoederen, woningkwaliteit en sociale participatie (FOD, 2007).

1.2.1.3 Actie... Reactie

Armoede kan niet beschreven worden zonder te kijken naar de gevolgen die het heeft voor de maatschappij. Tussen mensen die in armoede leven en mensen die niet in armoede leven zijn er dan ook een aantal kloven ontstaan (Vranken, 1997; Demyttenaere, 2003).

Allereerst spreekt Demyttenaere (2003) over een gevoelskloof en beschouwt deze als de meest diepgaande. Binnen deze kloof gaat het om een gebrek aan eigenwaarde, waardoor de armen zich 'niemand' voelen. Pogingen om aansluiting te zoeken bij de maatschappij zijn op voorhand gedoemd tot mislukken. Armen zullen zich bijvoorbeeld spiegelen naar de 'geslaagde klasse' en uiterlijk waarneembare kenmerken (een auto, gsm, computer,...) van hen overnemen. Dit streven om erbij te horen zorgt voor frustratie bij de 'geslaagde klasse'. Het gevoel van permanente uitsluiting van de armen wordt hierdoor continu gevoeld, dit maakt deze kloof bijzonder zwaar.

Demyttenaere (2003) heeft het ook over een kenniskloof. Hiermee wil hij duiden dat beide groepen bijna niets kennen van elkaars wereld en zich hier meestal niet bewust van zijn. Mensen in armoede zullen bij het zoeken naar antwoorden op hun problemen een beroep doen op hun netwerken van familie en vrienden, maar vaak zitten deze met dezelfde problemen. Dikwijls beseffen ze niet dat ze informatie missen en zullen ze hierdoor geen vragen kunnen stellen. Deze basiskennis om zonder al te grote problemen je draai te vinden in het leven, blijft voor mensen in armoede onbereikbaar.

Ten derde is er de vaardigheidskloof. Mensen in armoede hebben een bepaalde overlevingsstrategie. Ze hebben hun leven opgebouwd volgens een patroon zonder de vaardigheden die nodig zijn om het hoofd boven water te houden in de samenleving. Voorbeelden hiervan zijn dat armen moeilijk kunnen omgaan met geld, problemen hebben met papierwerk en administratie, moeite hebben met het runnen van een huishouden en de meest vruchtbare opvoedingstechnieken niet kennen (Demyttenaere, 2003).

De positieve-krachtenkloof benadrukt de positieve ingesteldheid van de armen. Mensen in armoede hebben een enorm solidariteitsgevoel en hebben meer moed en kracht dan de doorsnee burger. Ze zullen sneller de drang hebben om anderen te helpen. Zij zijn in staat te overleven in complete chaos terwijl het leven van de doorsnee middenklasser efficiënt en gestructureerd moet verlopen (Demyttenaere, 2003).

Als laatste spreekt Demyttenaere (2003) over een structurele kloof. Binnen deze kloof draait alles om de systematische uitsluiting van alle maatschappelijke levensdomeinen, zoals goede huisvesting, degelijk onderwijs, gezondheidszorg, tewerkstelling en cultuur. Deze kloof is de meest gekende en onderzochte van armoede. Deze structurele visie op armoede komt ook terug bij Vranken (1997) en Engbersen (1996, in Levecque, 2004). Volgens hen zijn het de dynamische en relationele aspecten die hier centraal staan. De structurele visie heeft dan ook meer aandacht voor de plaats die armen kunnen en mogen innemen in de maatschappij en hun relatie met maatschappelijke instituties en andere bevolkingsgroepen (Driessens, 2003).

Aan deze 5 kloven van Demyttenaere (2003) kan nog een laatste, meer praktische, kloof toegevoegd worden: de digitale kloof. Binnen de digitale kloof gaat het niet enkel over het hebben of het niet hebben van een laptop met internetaansluiting, maar over het verschil en de gradatie van het hebben van toegang tot alle digitale communicatievormen en het gebruik ervan. In de moderne samenleving is het gebruik van digitale media niet meer weg te denken, het is bijna een noodzaak geworden. Toch stelt men vast dat lang niet iedereen toegang heeft tot de digitale wereld. Mensen in armoede worden geconfronteerd met het feit dat ze vaak de financiële middelen, de kennis en de motivatie niet hebben om mee te stappen in de digitale media (Stad Gent, 2010).

Deze 6 kloven duiden aan dat er een grote ongelijkheid bestaat binnen de samenleving. Vranken (1997) gaf het belang van de kloven reeds aan in zijn definitie. De armen kunnen de kloof niet zelf dichten (Vranken, 1997), maar volgens Rik Coolsaet (2007 in Béghin, 2009) zal het gemeenschapsgevoel hier de grootste gevolgen van dragen. "Het allereerste slachtoffer van een te grote ongelijkheid – in kansen, inkomen of macht – is

het gemeenschapsgevoel. Als een samenleving – lokaal, nationaal of internationaal – een te grote oneerlijke verdeling van kansen en middelen kent, dan voelen de leden van die gemeenschap zich niet meer met elkaar verbonden.” Het gevolg hiervan is overal in Europa voelbaar: er ontstaan radicaliserende politieke partijen (Béghin, 2009).

De maakbare samenleving is vandaag opnieuw bezig met een opmars en dit is niet toevallig. Dit betekent dat mensen ervan overtuigd zijn dat er oplossingen bestaan en ze verwachten die dan ook van de overheid. Armoedebestrijding komt de laatste jaren steeds vaker in beeld en is opgeklommen tot één van de topprioriteiten in de internationale politiek (Béghin, 2009).

Toerisme Vlaanderen (2009) gelooft dat vakantie één van de manieren is om de armen een opstap te bezorgen naar een leven zonder armoede. In het volgende deel van de literatuurstudie zal hier verder op ingegaan worden.

1.2.2 Vakantie

Vakantie en toerisme zijn begrippen die niet meer weg te denken zijn uit het dagelijkse leven. Toch kan ongeveer 1 op 5 personen zich geen week vakantie per jaar veroorloven (Toerisme Vlaanderen, 2009). Wat vakantie precies is en, meer bepaald, sociaal toerisme, leest u hier.

1.2.2.1 Vrije tijd versus vrijetijd

Vrije tijd en vrijetijd zijn 2 aparte begrippen die vaak door elkaar gebruikt worden. Vrije tijd of free time is de tijd die we echt vrij hebben doorheen de dag. Het is de tijd die niet besteed wordt aan betaald werk, onbetaald werk en persoonlijke verzorging. Vrijetijd of leisure is de effectieve invulling van de tijd die we vrij hebben. Zowel de vrije tijd als de vrijetijd zijn gekleurd door onze sociale achtergrond, waardoor er ook hier sociale ongelijkheid ontstaat (van der Poel, 2004).

Vrije tijd en vrijetijd voor mensen in armoede

Vaak gaat men ervan uit dat mensen in armoede veel vrije tijd hebben. Ze hebben geen werk én huishouden te runnen, maar enkel een huishouden, wordt vaak gedacht. Voor Wouter Cox, deelverantwoordelijke cultuur en vrijetijd bij buurtwerk 't Lampeke vzw in Leuven, mag men hier niet zo maar van uit gaan. Doordat armen voortdurend op zoek

zijn naar manieren om rond te komen, erbij te horen en te overleven, blijft er niet veel vrije tijd meer over (Van de Steene, 2010).

Hoewel mensen in armoede ook recht hebben op zinvolle vrije tijd, vinden zij moeilijk de weg naar het aanbod. Veel mensen in armoede zijn tijdens hun jeugd jaren nooit in contact gekomen met cultuur en het reguliere vrijetijdsaanbod. Zij hebben niet geleerd om ernaar op zoek te gaan en zullen er dus ook geen gebruik van maken. Komen ze toch in contact met het aanbod, dan is er vaak een andere reden waarom ze er toch niet aan deelnemen. Hun beperkte mobiliteit, gebrek aan sociale vaardigheden en aan sociale contacten spelen hier een grote rol in (Van de Steene, 2010).

1.2.2.2 Sociaal toerisme

Doorheen de geschiedenis maakte de mens 'reizen' omwille van verschillende redenen (bedevaart, ontdekkingsreizen, medisch, handel,...). Het duurde echter tot de 19de eeuw vooraleer men echt sprak van 'toerisme', doordat er tal van technologische vernieuwingen waren tijdens de Industriële Revolutie zoals spoorlijnen, scheepsreizen,... (van der Poel, 2004).

In de beleidsnota Toerisme 2000-2004 wordt toerisme als volgt beschreven: "*Het geheel van interrelaties en verschijnselen die verband houden met de occasionele verplaatsing naar en het tijdelijke verblijf van mensen in een andere dan de alledaagse leefomgeving, hetzij bij wijze van vrijetijdsbesteding, hetzij in de context van beroepsuitoefening of studie.*" Toerisme krijgt een steeds ruimere betekenis, het gaat om elke vorm van verplaatsing (interregionaal, interprovinciaal en internationaal), met of zonder overnachting. Vakantie brengt de mensen als het ware naar de belevenis (van der Poel, 2004).

De geschiedenis van sociaal toerisme

De eerste tekenen van sociaal toerisme dateren van de industriële maatschappij op het einde van de 19de eeuw. Hoewel de meeste arbeiders 6 dagen moesten werken en vrijetijd vaak georganiseerd werd door de hogere klasse, konden de grootste verdiemers van de arbeidersklasse zich toch vakantie veroorloven (Toerisme Vlaanderen, 2011).

Een belangrijk moment in de ontwikkeling van het toerisme was the Holiday with Pay Convention in 1936: every person to whom this convention applies shall be entitled after one year of continuous service to an annual holiday with pay of at least six working days.

The Holiday with Pay Convention wordt vaak beschouwd als het startpunt van het sociaal toerisme in Europa (Minnaert, 2007).

De herziening van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens in 1948 was een tweede belangrijk punt voor het sociaal toerisme. Ontspanning kreeg dan een vaste plaats in de verklaring (Toerisme Vlaanderen, 2011). Artikel 24 luidt: "Een ieder heeft recht op rust en op eigen vrije tijd, met inbegrip van een redelijke beperking van de arbeidstijd, en op periodieke vakanties met behoud van loon" (United Nations Department of Public Information, 1948, p. 7).

De jaren na de oorlog waren de hoogdagen voor het sociaal toerisme in Europa. De maatschappij kende voortdurend vooruitgang, het vermogen van een grote groep steeg, maar er was ook een groep die achter bleef. Het sociaal toerisme keerde terug naar zijn oorspronkelijke wens om toerisme als een universeel recht te beschouwen en vakantie voor iedereen mogelijk te maken. In 2003 werd het koninklijk besluit van 1980 vervangen door het decreet Toerisme voor Allen. Het decreet houdt rekening met de maatschappelijke veranderingen en legt de nadruk op de niet-commerciële vorm van toerisme en recreatie. Het gaat enerzijds voor een doelgroepgerichte benadering en ondersteunt de vakantiebeleving van specifieke doelgroepen. Anderzijds biedt het een structuur voor het ondersteunen van de organisaties die zich richten op deze doelgroepen (Toerisme Vlaanderen, 2009).

Het wat en het hoe van sociaal toerisme

De term sociaal toerisme omvat een grote verscheidenheid aan soorten vakanties, bestemmingen en doelgroepen, waardoor het formuleren van een allesomvattende definitie niet eenvoudig is. Professor Minnaert (2006) hanteert volgende basisdefinitie voor sociaal toerisme: "tourism with an added moral value, which aims to benefit either the host or the visitor in the tourism exchange" (Minnaert, Maitland & Miller, 2006, p. 9). De term sociaal toerisme wordt dus gebruikt om een verscheidenheid aan initiatieven voor verschillende sociale groepen te beschrijven, zoals vakantie voor kansarme kinderen, ecologische vakantie en het verbeteren van de toegankelijkheid van verblijven (Minnaert et al., 2006).

In de literatuur rond sociaal toerisme wordt een opdeling gemaakt tussen 2 belangrijke vormen, namelijk visitor-related social tourism en host-related social tourism (Minnaert et al., 2006). Sommige initiatieven zullen zich bezig houden met het helpen van lokale gemeenschappen via toerisme en zich concentreren op de gastheer tijdens het proces.

Andere initiatieven zullen proberen om niet-verplaatsende groepen te integreren in het toerisme en de noden van deze bezoekers beklemtonen (Minnaert, 2007).

Sociaal toerisme is een indirecte manier om de leefsituatie van mensen te veranderen. Vakantie kan gezien worden als een universeel recht en als een middel om een aantal doelen te bereiken die buiten het commerciële toerisme liggen, bijvoorbeeld gelijkheid, sociale inclusie en economische vooruitgang van achtergestelde gebieden. Op die manier kan vakantie een invloed hebben op de mentale en fysieke gezondheid, het gevoel van eigenwaarde, de gezinsbanden, opvoedingsvaardigheden en de levensopvatting (Minnaert et al., 2006; Minnaert, 2007).

Een blik binnen de grenzen

In België zijn er verschillende instanties die zich bezig houden met sociaal toerisme. De bekendste speler in deze branche is het Steunpunt Vakantieparticipatie van Toerisme Vlaanderen. Het Steunpunt werkt een vakantieaanbod uit voor mensen met een laag inkomen. Het is een sociaal vakantiebureau dat vraag en aanbod bij elkaar brengt (Toerisme Vlaanderen, n.d.).

Naast deze grote speler zijn er nog een aantal kleinere organisaties die sociaal toerisme hoog in het vaandel dragen. Pirlwriet vzw is daar één van. Deze vrijwilligersorganisatie organiseert sinds 1987 vakanties voor mensen in armoede. Jaarlijks organiseren de vrijwilligers kinder-, tiener-, volwassen- en gezinskampen tijdens de paasvakantie en zomervakantie. In totaal gaat het om meer dan 500 deelnemers per jaar (Pirlwriet vzw 1998, 2011).

Een blik over de grenzen

In westerse liberale democratische landen wordt het visitors-related social tourism gezien als een middel om de strijd tegen sociale exclusie aan te gaan. Maar hier is nog niet veel onderzoek naar gedaan (Minnaert et al., 2006).

In Scandinavische landen betekent sociaal toerisme dat iedereen, ongeacht economische of sociale status, de kans moet krijgen om op vakantie te gaan. In deze context wordt vakantie beschouwd als een recht zoals alle anderen. De verzorgingsstaat compenseert dit recht voor wie een sociale en economische achterstand heeft. Dit is de visitors-related vorm van sociaal toerisme (Minnaert et al., 2006).

In Frankrijk maakt men gebruik van vakantiecheques voor de werkende bevolking, ongeacht positie of inkomen. Deze cheques kunnen ze gebruiken voor accommodatie, transport, gastronomie, ontspanning en cultuur. Op deze manier willen ze mensen aansporen om bepaalde gebieden van Frankrijk te bezoeken die nood hebben aan de economische activiteiten die hieruit voortvloeien. Dergelijk systeem wordt ook gebruikt in Zwitserland, Polen, Cyprus, Italië en Hongarije. Dit is de host-related vorm van sociaal toerisme (Minnaert et al., 2006; Toerisme Vlaanderen, 2009).

In Groot-Brittannië zorgen liefdadigheidsorganisaties voor het sociaal toerisme, zoals de Family Holiday Association (FHA). Deze organisatie zorgt ervoor dat 1600 families, geselecteerd via sociale partners, jaarlijks op vakantie kunnen gaan. De FHA draagt hiervoor alle kosten (Toerisme Vlaanderen, 2009).

1.2.3 Eerder gedaan onderzoek

1.2.3.1 Vakantie en gezondheid

Hoewel er nog niet veel onderzoek gedaan is naar de effecten van vakantie op de gezondheid en het welzijn van mensen, bestaan er verschillende studies die hun onderzoek met een positief resultaat concludeerden (Gump & Matthews, 2000; de Bloom, Kompier, Geurts, de Weerth, Taris & Sonnentag, 2009; de Bloom, Geurts & Kompier, 2010). Gump en Matthews onderzochten in 2000 het verband tussen sterfte binnen 9 jaar na het onderzoek en het aantal jaarlijkse vakanties gedurende 5 jaar na het onderzoek. Zij concludeerden dat een meer frequente deelname aan jaarlijkse vakanties zorgt voor een vermindering in de kans op sterfte gedurende 9 jaar na het onderzoek. Vakantie vermindert namelijk stress, zorgt voor een gevoel van veiligheid en heeft een positief effect op het sociaal contact met familie en vrienden. Hieruit concluderen zij dat vakantie een positief effect heeft op de gezondheid, hoewel de achterliggende mechanismen voor dit effect niet duidelijk zijn (Grump & Matthews, 2000).

In 2009 toonde een ander onderzoek eveneens het positief effect van vakantie op de gezondheid en het welzijn van werknemers aan, maar dit effect zou snel verdwijnen nadat het werk hervat werd. In dit onderzoek werd er geen bewijs gevonden voor de reden van het verdwijnen en de duur van het effect, maar men veronderstelde dat dit binnen de 2 tot 4 weken na de vakantie zou plaatsvinden (de Bloom et al., 2009).

Een nog recenter onderzoek ging dieper in op het effect van vakantie voor werknemers. Ook zij kwamen tot een positief effect en zagen dat het niet lang blijft bestaan nadat het werk hervat wordt. De effecten verdwijnen zelfs sneller wanneer men na de thuiskomst heel veel werk krijgt. Dit onderzoek toont aan dat de kracht en de duur van het effect

van vakantie hetzelfde is voor een korte vakantie (4-5 dagen) als voor een langere vakantie (9 dagen). Werknemers zijn beter gehumeurd, voelen zich gezonder en energiever, zijn minder gespannen, minder moe en voelen zich meer tevreden op vakantie. Maar niet iedereen ondervindt deze positieve effecten. Passieve activiteiten, zoals een boek lezen en tv kijken, kunnen hier een rol spelen. Fysieke activiteiten leiden immers tot positievere effecten. Ook negatieve voorvallen tijdens de vakantie kunnen een rol spelen. Enkel tijdelijk niet werken is niet voldoende om tot een betere gezondheid en een beter welzijn te komen. Het is ook belangrijk om deel te nemen aan leuke vakantieactiviteiten die men zelf heeft gekozen. De autonomie en het engagement van het zelf kiezen spelen hier een belangrijke rol (de Bloom et al., 2010).

1.2.3.2 Vakantie en armoede

Prof. Minnaert onderzocht in 2007 de effecten van vakantie voor groepen met een laag inkomen. Deze studie toonde aan dat vakantie positieve gevolgen heeft voor de gezinsbanden en voor de persoonlijke ontwikkeling. Zo zouden mensen met een laag inkomen na een vakantie mentaal sterker zijn, een groter gevoel van eigenwaarde, zelfvertrouwen en zelfrespect hebben, een groter sociaal netwerk opbouwen,... Groepsvakanties zorgen voor de grootste impact. Het gezin ondervindt hier de gevolgen van. De gezinsbanden worden versterkt, opvoedingstechnieken worden bijgeschaafd, de relatie ouder – kind wordt verbeterd, wat leidt tot een positiever gedrag en meer vertrouwen voor het kind. Vakantie biedt mensen met een laag inkomen de kans om op een andere manier naar het leven te kijken en doelen te bereiken die voordien onhaalbaar leken. Vakantie op maat is hiervoor noodzakelijk, net zoals de begeleiding voor, tijdens en na de vakantie (Minnaert, 2007).

In Vlaanderen is het Steunpunt Vakantieparticipatie, zoals eerder vermeld, de bekendste en grootste speler. Het steunpunt onderzocht in 2007-2008 de effecten van vakantie voor mensen in armoede. Hiervoor stelde ze een enquête op die ingevuld werd door 1010 respondenten. De enquête bevroeg de respondenten over hun ervaringen na de vakantie, hun motivatie om op vakantie te gaan en de drempels. Net zoals in het onderzoek van Minnaert (2007) concludeert men ook hier dat de deelnemers na een vakantie mentaal sterker zijn, een positievere levenshouding, een groter sociaal netwerk en meer zelfvertrouwen hebben. Een bijkomende conclusie in dit onderzoek is dat mensen in armoede na een vakantie vaker het openbaar vervoer gebruiken. De 3 belangrijkste motivaties om op vakantie te gaan, zijn relaxen en uitrusten, de problemen achter zich laten en de dagelijkse routine doorbreken (Toerisme Vlaanderen, 2009).

1.3 Doelstelling en onderzoeksvragen

De literatuurstudie toont aan dat vakantie mensen in armoede op een positieve manier beïnvloedt. Het Steunpunt Vakantieparticipatie, een dienst van Toerisme Vlaanderen, is koploper in Vlaanderen in verband met het onderzoek naar vakantie voor mensen in armoede. Zij constateerden dat armen na deelname aan een vakantie een groter sociaal netwerk hebben opgebouwd, positiever naar het leven kijken, mentaal sterker zijn, vaker het openbaar vervoer gebruiken, ... (Toerisme Vlaanderen, 2009). Ondanks de vele media-aandacht voor armoede, is er nog niet veel onderzoek gedaan naar de ervaringen van de deelnemers zelf. Dit vormt één van de grote leemtes in het onderzoeksthema.

Het doel van dit onderzoek omvat een analyse van ervaringen en belevenissen van mensen in armoede, die deelgenomen hebben aan een vakantie van Pirlewiet vzw. Deze personen werden bevraagd naar hun gevoel, ervaring en beleving voor ze op vakantie vertrokken, tijdens de vakantie en erna. De bedoeling is om aan de hand van deze gegevens een duidelijker beeld te kunnen schetsen van de relatie tussen vakanties van Pirlewiet en armoede.

De algemene onderzoeksvraag klinkt als volgt:

Hoe ervaren mensen in armoede een deelname aan een vakantie georganiseerd door Pirlewiet vzw?

Vanuit deze algemene onderzoeksvraag worden een aantal subonderzoeksvragen geformuleerd:

- Voor de vakantie:
 - Wat betekent vakantie voor de deelnemers?*
 - Hoe ervaren de deelnemers de praktische regeling van een vakantie?*
- Tijdens de vakantie:
 - Hoe ervaren de deelnemers hun gezinssituatie tijdens een vakantie?*
 - Hoe ervaren de deelnemers hun secundaire relaties tijdens een vakantie?*
 - Hoe voelen de deelnemers zich tijdens een vakantie?*
- Na de vakantie:
 - Hoe ervaren de deelnemers een eventuele verandering in hun gezinssituatie door de vakantie?*
 - Hoe ervaren de deelnemers een eventuele verandering van hun secundaire relaties door de vakantie?*
 - Hoe ervaren de deelnemers de periode na de vakantie gevoelsmatig?*
 - Hoe gaan de deelnemers om met publieke voorzieningen na de vakantie?*

DEEL 2: DATA EN METHODE

Om de bovenstaande onderzoeksvragen te beantwoorden werd een kwalitatief onderzoek opgezet. We wilden immers de betekenis en de beleving van vakantie voor mensen in armoede achterhalen. Er werd in de diepte gewerkt. Armoede is een gevoelig thema en gaat vaak schuil achter gesloten deuren. Hierdoor was de onderzoekspopulatie niet gemakkelijk te bereiken. Ook werd er voor kwalitatief onderzoek gekozen omwille van het gebrek aan een grote voorkennis over het onderwerp. Het ging hier om een beschrijvend onderzoek, aangezien we peilden naar de ervaringen, belevenissen en betekenis van vakantie voor mensen in armoede (Baarda & De Goede, 2006).

2.1 Onderzoekseenheden

De respondenten voor dit onderzoek zijn geen 'gewone, door-de-weekse' Vlamingen. Het zijn mensen die in armoede leven en zich geen vakantie in het 'normale' circuit kunnen veroorloven. Dit op zich zorgt natuurlijk al voor een afbakening, maar ongeveer 15% van de Belgen leeft in armoede. Dit is nog steeds een erg grote populatie. Om deze nog verder af te bakenen focusten we ons voor dit onderzoek op de deelnemers aan de vakanties van Pirlwriet vzw. Pirlwriet vzw is een vrijwilligersorganisatie die vakanties organiseert voor de armen in Vlaanderen, dit zowel voor volwassenen, kinderen als gezinnen. Meer informatie over Pirlwriet vzw vindt u als bijlage 1.

Pirlwriet vzw bezorgde een lijst met contactgegevens van mogelijke respondenten. Op basis van deze lijst werden de respondenten voor het onderzoek gekozen. De selectie van de respondenten gebeurde op willekeurige basis. De respondenten wonen verspreid over gans Vlaanderen.

De rekrutering van de respondenten gebeurde via de telefoon. De meeste respondenten werden reeds door Pirlwriet vzw op de hoogte gebracht van het onderzoek. In totaal werden 18 respondenten bevroegd op een door hen gekozen locatie, meestal bij hen thuis of bij een kennis opdat de respondent zich op zijn gemak kon voelen. Vooraleer het interview afgenomen werd, werd de respondent nog een keer opgebeld om hem of haar aan het interview te herinneren. De interviews werden afgenomen tussen februari en april 2012 tot datasaturatie was bereikt.

De tabellen in bijlage 2 bieden een overzicht van de achtergrondkenmerken van de respondenten. De namen van de respondenten werden niet opgenomen in het onderzoek om anonimiteit te garanderen.

2.2 Dataverzamelmethode

Om de data te verzamelen werd gekozen voor semi-gestructureerde interviews. Dit biedt de interviewer een houvast, maar laat ook voldoende ruimte voor de inbreng van de geïnterviewde. Op deze manier kan er in de diepte gewerkt worden en wordt getracht zo veel mogelijk informatie te vergaren. De interviews werden meestal individueel afgenomen, omdat er gepeild werd naar gevoelens, meningen en betekenissen. In groep zou de peer pressure te groot kunnen zijn, waardoor het mogelijk is dat er niet naar eigen mening geantwoord wordt. Bij een aantal interviews komen meerdere respondenten aan het woord, maar werden niet alle vragen door al de respondenten beantwoord. Enkel de persoon aan wie het interview oorspronkelijk gericht was, werd opgenomen als respondent.

Door met een semi-gestructureerd interviewschema te werken was het mogelijk om verder door te vragen op de antwoorden die de respondenten gaven. Tijdens de interviews werd erop gelet dat er geen (of zo weinig mogelijk) normatieve vragen gesteld werden en/of dat er geen (of zo weinig mogelijk) onbewuste signalen uitgingen van de interviewer, zodat de geïnterviewde niet beïnvloed kon worden door de interviewer. Na het interview werd aan de respondent gevraagd of hij/zij nog enige relevante zaken toe te voegen had.

Daarenboven werden tijdens en na het interview een aantal aantekeningen gemaakt om het interview te kunnen schetsen in een context en om, bij eventueel verlies van de opname, een basisidee te hebben van het interview.

De interviews werden opgenomen met 2 verschillende dictafoons, een laptop en een gsm, nadat de respondent hiervoor de toestemming had gegeven. De interviews werden volledig en letterlijk uitgetypt. Bij een van de interviews is de opname niet volledig correct gebeurd door een fout in de dictafoon. Een deel van het interview ging verloren, maar door de aantekeningen kon het interview wel gebruikt worden.

2.3 Onderzoeksinstrumenten

De vragenlijst werd ingedeeld in 3 onderdelen: de periode voor de vakantie, de periode tijdens de vakantie en de periode na de vakantie. Per onderdeel werden een aantal open vragen gesteld die aansloten bij de vooropgestelde topics uit de topiclijst. De gesloten vragen die peilden naar socio-demografische gegevens, werden op het einde van het interview gesteld.

Het eerste onderdeel gaat over de periode voor de vakantie. In dit onderdeel zijn er 2 hoofdtopics: de praktische regeling en de verwachtingen en de redenen om op vakantie te gaan. Deze topics werden vertaald naar een aantal hoofdvragen en bijvragen om zoveel mogelijk informatie te verzamelen over de periode voor de vakantie en de voorbereiding erop. De vragen werden zo opgesteld dat de geïnterviewde eerst een algemeen beeld kon schetsen en daarna bevraagd werd over zijn ervaring en beleving.

In het tweede deel werd de periode tijdens de vakantie bevraagd. In dit onderdeel waren er 4 hoofdtopics: de primaire relaties, de secundaire relaties, gevoelens en de activiteiten. Deze hoofdtopics werden verder onderverdeeld in een aantal subtopics (zie bijlage 3).

In het derde en laatste onderdeel werd er gepeild naar de ervaring en beleving van de periode na de vakantie aan de hand van de 4 topics in het tweede deel en een bijkomend topic, namelijk het gebruik van het openbaar vervoer.

De topiclijst, het interviewschema en een voorbeeld van een uitgetypt interview bevinden zich in de bijlagen 3, 4 en 5.

2.4 Analysemethode

Alle interviews werden letterlijk uitgetypt. Hierna werden alle interviews geprint en werden alle niet-relevante tekstgedeelten geschrapt. De analyses werden gestructureerd aan de hand van een labellijst, met 18 labels en sublabels (zie bijlage 6 voor de labellijst). De interviews werden verschillende keren na elkaar gelezen, om er zeker van te zijn dat alle labels gedetecteerd waren.

Elk kernlabel werd apart bekeken en in kaart gebracht via de One-Sheet-of-Paper (OSOP)-methode. Aan de hand van deze fiches werden de labels één voor één uitgeschreven. Het resultaat hiervan staat beschreven in deel 3.

DEEL 3: RESULTATEN

3.1 Enkele toelichtingen

Dit onderdeel bevat een weergave van de resultaten van het onderzoek. Bij het lezen van deze resultaten is het belangrijk te weten dat dit een weergave is van de ervaringen, belevenissen en gevoelens van slechts een deel van de deelnemers aan een vakantie van Pirliewiet vzw. Het is hierdoor niet mogelijk om dit terug te koppelen naar de volledige populatie van Pirliewiet vzw.

De resultaten werden opgedeeld in 7 hoofdthema's, namelijk de betekenis van vakantie voor de deelnemers, de praktische regeling van de vakantie, de primaire en secundaire relaties, hun gevoelens, de activiteiten en het gebruik van het openbaar vervoer.

3.2 Betekenis van vakantie

De betekenis die de respondenten gaven aan vakantie viel vaak samen met de reden waarom ze op vakantie zijn geweest. Deze redenen waren enorm divers. De meerderheid van de respondenten gaf aan op vakantie te gaan om eens weg van huis te zijn uit de dagelijkse sleur. Op de vakantie konden ze hun zinnen verzetten, hun zorgen vergeten en even weg zijn uit 'de miserie'. Deze reden kwam ook het meest naar voor in de interviews. Een respondent gaf zelfs aan op vakantie te gaan uit pure noodzaak:

"vroeger was dat dus uit pure noodzaak ... en op den duur is dat plezier geworden. In dieje tijd, dus in de jaren 90 zat ik in erge problemen... mijne man dronk, wij gingen nooit op vakantie (...) en mijne zoon zat toen in een home." (Respondent 2)

Een andere veel voorkomende reden is relaxen en uitrusten. Een aantal respondenten gaven aan dat ze op vakantie willen kunnen genieten van de rust en de gezelligheid en zich ontspannen. Een respondent gaf als specifieke reden om op vakantie te gaan aan dat ze weg moest van de verkeersdrukke. Deze mevrouw woont langs een drukke baan en kon op vakantie de rust en kalmte vinden die ze thuis mist. Sommigen van hen gaven ook aan nood te hebben om weg te stappen van het werk.

Deze 2 motivaties, het achterlaten van de problemen, en relaxen en uitrusten, komen ook terug in het onderzoek van Minnaert (2007) en Toerisme Vlaanderen (2009). Zij beschouwt deze, samen met het doorbreken van de dagelijkse sleur, als de belangrijkste motivaties voor mensen in armoede om op vakantie te gaan.

De meerderheid van de respondenten had via een buurvrouw of vrienden al gehoord over Pirlewiet vzw. Zij gingen mee op vakantie door de positieve verhalen en uit nieuwsgierigheid.

Het leren kennen van nieuwe mensen en leggen van sociale contacten kwam veelvuldig als reden naar voor, vooral bij respondenten die alleen wonen en weinig tot geen sociaal contact hebben. Voor hen is het erg belangrijk om hun sociaal netwerk op te bouwen tijdens de vakanties. Sommige respondenten gingen ook op vakantie om hun bestaande sociale contacten te onderhouden. Zij beschouwden de vakantie het moment om vrienden en kennissen van vorige vakanties terug te zien en om foto's van de vorige jaren uit te wisselen.

Een respondent gaf zelfs aan dat zij meeging op vakantie om de andere deelnemers een hart onder de riem te steken. Ze is geïnteresseerd in de verhalen van de andere deelnemers en wil voor hen een luisterend oor zijn. In de literatuur zien we dit terugkomen in de positieve-krachtenkloof. Dit solidariteitsgevoel is voor Demyttenaere (2003) een typisch kenmerk voor mensen in armoede:

"...ik wil leert ook euh andere mensen kennen en ten tweede ge hoort dan ook andere verhalen dat die mensen daar zitten en uw gedacht geven en zo. En ook euh misschien van wat te zien hé dat ge met die mensen meeleeft. En euh dat doet ge, allé ik doe dat eigenlijk met mijn hart en ziel, snapt ge." (Respondent 10)

Een andere veel voorkomende reden was de lage kostprijs van de vakantie. Een vakantie in het gewone circuit is vaak te duur voor mensen in armoede. De gunstige prijzen bij Pirlewiet vzw, 20 euro per volwassene voor een volledig weekend, werden door hen zeker geapprecieerd.

De organisatie van de vakanties sprak vele respondenten aan. De opdeling van kinderen en volwassenen tijdens de activiteiten was voor sommigen ook een reden om met Pirlewiet op vakantie te gaan. Ook de grote diversiteit aan activiteiten en de mogelijkheid om zelf te kiezen om deel te nemen aan de activiteiten was voor sommige respondenten van groot belang:

"Dat ze ook leuke dingen gaan doen hé, dat ze allé... het verschillende dingen allé... verschillende dagen eigenlijk, want het is verdeeld eigenlijk, das wel plezant. En ge kunt zelf kiezen wat ge wilt doen, dus als ge zegt ge gaat niet mee, dan gaat ge niet mee, allé ze dwingen u ook niet." (Respondent 6)

Ook de Bloom et al. (2010) kwamen tot deze vaststelling in hun onderzoek. Zij constateerden dat de autonomie en het engagement van het zelf kiezen van de deelname aan activiteiten een belangrijke rol speelt in de belevenis van een vakantie.

2 respondenten vertelden nog nooit op vakantie te zijn geweest alvorens ze Pirliewiet vzw leerden kennen. Respondent 6 nam deel aan de vakantie omdat zij nood had aan een nieuwe uitdaging. Respondent 14 werd deels verplicht door zijn begeleiding om deel te nemen aan de vakanties van Pirliewiet vzw.

Voor beide respondenten had de vakantie met Pirliewiet vzw een invloed op hun beeld van vakantie en hun verdere deelname aan vakanties in het algemeen.

"Allé vroeger ging ik totaal niet graag op vakantie. Als ge mij vroeg van op vakantie te gaan, nee." Wanneer de respondent gevraagd werd of dit nu anders was, antwoordde zij: *"ja, allé ge zijt ook in groep hé. Dat is ook al heel anders. Als ge met uw ouders op vakantie is dat nog iets heel anders. We gaan ooit nog op vakantie (...) Af en toe wil ik ook weggaan, laat ons zeggen een weekend of zo iets dat is ook fijn. Dat moet niet lang zijn, dat is ook plezant hé."* (Respondent 6)

"Daar heb ik vakantie leren ontdekken. Fatsoenlijk. Want van te voren gingen wij gewoon ne daguitstap en dat was dan ons vakantie. Zou ik toen nooit een heel week aan een stuk verlof gepakt hebben, altijd maar ne dag. Maar ne dag verlof is ne dag minder loon en toen bij Pirliewiet, dat was toch plezant hé." (Respondent 14)

3.2.1 Verwachtingen

De verwachtingen die de respondenten hadden ten aanzien van een vakantie met Pirliewiet vzw, lagen redelijk in lijn met de redenen waarom ze op vakantie zijn geweest. Zo kwamen sociaal contact, diversiteit in activiteiten en deelnemers, genieten en rust opnieuw aan bod. Toch waren er ook een aantal nieuwe verwachtingen die naar boven kwamen zoals goed eten, goed weer en privacy:

"... dus euh dan vraag ik een kamer voor ons gedrieën dat we bijeen blijven. Ik heb niet graag pottenkijkers in mijn kamers(...) ...graag een kamer apart." (Respondent 12)

De verwachting van plezier en goede sfeer kwam ook vaak terug in de interviews.

"Ja euh dat dat plezant is en vooral euh veel mensen leren kennen en zo, en gezellig samen zijn en vooral veel spellekes doen en het en het ander." (Respondent 8)

De verwachtingen van de respondenten waren redelijk hoog gespannen, hoewel er een aantal respondenten zeiden dat ze best geen verwachtingen hadden en op de vakantie zelf zouden zien wat er op hen zou afkomen.

Verschillende respondenten zaten met veel vragen voor de vakantie: hoe gaat de groep zijn, wie gaat er mee, is het wel iets voor mij, wat zullen de anderen denken over mij, ... Respondent 11 zag er zelfs tegen op om op vakantie te vertrekken door het onbekende karakter ervan:

" ja, ik zag er wel een beetje tegenop, ik zeg God wat gaat dat worden. Ge kent die mensen niet. Ge ziet die mensen voor de eerste keer, want dat was toen voor een heel week. (...) Maar ge leert wel ander mensen kennen, maar ja, ge weet nooit niet hoe dat gaat."

Voor de meeste respondenten kwamen de verwachtingen overeen met hoe het werkelijk op de vakantie was en werden ze dus ook ingelost. Enkel respondent 11 gaf aan dat ze andere verwachtingen had dan hoe het in werkelijkheid was, maar dat het wel goed was meegevallen.

3.2.2 *Verschil andere vakanties*

De respondenten werden gevraagd naar de grootste verschillen tussen een vakantie met Pirlawiet vzw en een niet-georganiseerde vakantie. Een aantal respondenten zag hier geen verschil in, maar verschillende anderen ondervonden zowel voordelen als nadelen aan beide soorten vakantie. Een van de meest genoemde verschillen was het sociaal contact. Op de vakanties van Pirlawiet vzw konden ze sneller kennis maken met andere gezinnen en *"ge kunt babbelen"* (Respondent 6), terwijl het sociale contact op een niet-georganiseerde vakantie volgens velen moeilijker verloopt. Minnaert (2007) concludeerde in haar onderzoek dat het opbouwen van een sociaal netwerk voor mensen in armoede erg belangrijk is. Groepsvakanties hebben hierop de grootste impact, zoals een aantal respondenten aangaven.

De organisatie van de vakantie beschouwde een aantal respondenten ook als een groot verschil. Een groot nadeel voor de respondenten was dat ze zelf instaan voor de voorbereidingen op een niet-georganiseerde vakantie. Ze misten de houvast van de begeleiders en het gevoel dat ze op iemand konden terugvallen bij problemen. Ze gaven ook aan dat ze op een niet-georganiseerde vakantie zelf kunnen beslissen wat ze doen, terwijl ze zich op een georganiseerde vakantie aan een vast patroon moeten houden. De kostprijs vormde voor verschillende respondenten ook een groot verschil.

3.2.3 Wensen

In de toekomst wensen bijna alle respondenten opnieuw deel te nemen aan een vakantie van Pirliewiet vzw, slechts 1 respondent gaf aan voorlopig niet meer mee te willen gaan. Zij ging telkens met haar man op vakantie met Pirliewiet vzw, maar had tijdens de laatste vakantie een negatieve ervaring opgedaan, waardoor ze tijdelijk niet meer mee wil gaan:

"Ik vond da daar ruzie was de laatste keer da we daar geweest waren, wast ruzie en da vond ik niet gezellig. (...) Ik wil nog wel terug gaan, maar nu heb ik gezegd efkes niet. Hij mag gaan van mij, ma ikke efkes niet." (Respondent 13)

Elke deelnemer kan 2 keer mee gaan op gezins- of volwassenenvakantie van een week. Hierna kan men elk jaar meegaan op de weekends die georganiseerd worden, zonder limiet op het aantal keer dat de deelnemer mee gaat. Een groot deel van de respondenten zag dit liever anders. Ze wilden een langere vakantie dan slechts 3 dagen, maar begrepen meestal wel dat dit voor Pirliewiet vzw niet mogelijk is. Enkel voor respondent 6 was de vakantie van een week te lang. Zij wou op het einde van de vakantie graag naar huis gaan.

Respondent 15 en respondent 18 zijn noemenswaardig om even bij stil te staan. Respondent 15 gaf aan in de toekomst op vakantie te willen gaan zonder groep om *"ne keer iets anders te proberen."* Zij heeft dit in het verleden nog niet gedaan omdat het niet gemakkelijk is om de vakantie te bekostigen. Ze beschouwde dit als een nieuwe uitdaging en wou op die manier trachten opener te staan voor andere mensen. Respondent 18 had een erg bijzondere wens, namelijk vrijwilliger worden bij Pirliewiet vzw. Zij had haar aanvraag ingediend, maar Pirliewiet vzw heeft deze afgewezen:

"Dan heb ik mij ook vrijwillig euh opgegeven om dan als vrijwilliger mee te gaan in gezinsweken, maar ze zien mij liever als deelnemer dan als vrijwilliger. (...) Ik hoop ooit nog vrijwilliger te zijn bij Pirliewiet, maar die hoop begint bij de dag te slabakken." (Respondent 18)

3.3 Praktische regeling van de vakantie

De planning en de voorbereidingen van een vakantie met Pirliewiet vzw gebeurde op dezelfde manier als een andere vakantie: de deelnemers moeten in contact komen met Pirliewiet vzw, de vakantie boeken en betalen, de valiezen pakken... De respondenten van dit onderzoek werden bevraagd naar hun ervaringen en belevenissen in verband met al deze aspecten.

3.3.1 Contact met Pirlewiet vzw

De meerderheid van de respondenten maakte voor het eerst kennis met Pirlewiet vzw via hun begeleiding van ocmw's, plaatselijke verenigingen waar armen het woord nemen,... Slechts enkele respondenten vernamen de informatie over de vakanties van Pirlewiet via vrienden of burens. Ook de boeken van Vakantieparticipatie vormden een manier om Pirlewiet vzw te leren kennen.

3.3.2 Voorbereiding

De respondenten werden tijdens het eerste deel van het interview gevraagd naar hoe zij de voorbereidingen van een vakantie ervaarden. Er werd gepolst naar het gevoel dat zij hadden bij het pakken van de valiezen, het regelen van het transport en het betalen van de vakantie. De meerderheid gaf aan dat de voorbereidingen goed en zonder problemen verlopen waren. Toch hadden een aantal respondenten last van stress en zenuwen:

"Een beetje zenuwachtig enkele dagen ervoor maar de dag zelf was ik echt blij."
(Respondent 5)

"Euhm, altijd heel spannend en euh e beke zenuwachtig eh" (Respondent 15)

Een aantal van de respondenten vond dat er niks moeilijks was aan het voorbereiden van de vakantie. Alle aspecten van de voorbereidingen verliepen voor hen zonder problemen. Dit in tegenstelling tot respondent 8, die vond dat qua voorbereiding alles moeilijk was, maar ze vond het wel een leerzaam proces. Ook respondent 10 gaf aan dat de voorbereiding voor haar niet van een leien dakje liep. De vele vragen waar ze nog mee zat, ervaarde zij als het moeilijkste aan de voorbereiding, maar ze kon wel met goede moed vertrekken.

Het is toch wel merkwaardig dat een aantal respondenten geen problemen hadden met de voorbereiding. Uit de literatuur (Demyttenaere, 2003) blijkt namelijk dat mensen in armoede het moeilijk hebben met papierwerk, administratie en geld, aspecten die zeker aan bod komen bij het plannen van een vakantie. Demyttenaere noemt dit de vaardigheidskloof, maar dit mag dus niet veralgemeend worden naar alle armen.

Wanneer er gevraagd werd naar het makkelijkste aan de voorbereiding, antwoordden enkele respondenten dat het gevoel waarmee ze vertrokken of het idee dat ze weggingen voor hen het makkelijkste is.

"...dat ge weet dat ge kunt weggaan en zo. Dat ge zegt, eindelijk ik ben weg 3 dagen of 2 dagen..." (Respondent 11)

Financieel

Een vakantie bij Pirliewiet vzw kost zoals eerder vermeld niet enorm veel geld. Een gezinsvakantie kost per persoon 60 euro en een driedaagse kost 20 euro per persoon. De respondenten werden tijdens een interview bevraagd over de manier waarop zij hun geld bij elkaar spaarden om de vakantie te kunnen bekostigen.

De meerderheid van de respondenten gaf aan hier geen problemen mee te hebben en hadden geen spaarsysteem. Slechts 1 respondent gaf aan dat het niet gemakkelijk was om het geld voor de vakantie bij elkaar te sparen, dit doordat zij onder schuldbemiddeling en geldbeheer staat. Deze vrouw krijgt voor een week vakantie 100 euro mee, hiermee moet zij rondkomen. Wanneer haar gevraagd werd welk gevoel haar dit gaf, antwoordde ze erg duidelijk:

"Niet plezant, van tijd zeg ik zelf dat ik zeg godverdomme is het weeral zover dat ik iets wil, dat ik het niet kan hebben of dan..." (Respondent 12)

2 respondenten spraken over een echt spaarsysteem om de vakantie te kunnen betalen. Ze deden dit allebei op een andere manier. Het gaf hen een goed gevoel te weten dat ze konden sparen voor een leuke reis met Pirliewiet vzw.

Respondent 11 legt elke maand iets opzij bij haar buurvrouw: *"Ik doe dat elk jaar en ik hou dat hier niet, want ik doe dat bij mijn vriendin, bij mijne gebuur dan weg. Dat ik zeg hier houdt gij dat bij, dan weet ik toch dat ik daar niet aan kom. Ge mist het niet, ge krijgt het niet hé zegt ze. Ik zeg nee nee, ik zal het niet komen halen en dan weet ik voila, dan heb ik dat daar voor die drie dagen weg te gaan."*

Respondent 14 stopte met roken en legde het geld dat hij normaal aan sigaretten zou uitgeven, opzij voor de vakantie: *"...toen dieje tijd rookte ik en toen ben ik gestopt met roken en dan zij wijlie begonnen met elke pakske dat ik normaal kocht, stak ik in een potteke en daarvan zijn wij dan 5 jaar naar de zee geweest (...) een appartement sjiek (...) dan die week dat wij dan aan de zee zaten, leefden wij als God in Frankrijk."*

Valies

Een groot deel van de respondenten ondervond geen problemen met het inpakken van de valiezen voor een vakantie met Pirliewiet vzw. Voor hen verliep het voorzien van voldoende kledij en het inpakken vlot, maar de meningen hierover waren duidelijk verdeeld. Zo hadden een aantal andere respondenten meer moeite met het maken van de valiezen. Het moeilijkste hieraan was het voorzien van voldoende kledij:

"Het inpakken, dat dat dat doe ik dus niet graag. Allé ja, ge moet uw kleren nog wassen, ge moet uw kleren nog strijken, allé ja ge moet zien dat ge genoeg kleren meehebt voor een ganse week. Allé, dat is wel, allé, ge moet kijken of ge genoeg dingen meehebt want als ge voor verrassingen komt te staan, denk ik dat dat toch niet plezant is." (Respondent 6)

Respondent 16 ervaarde het maken van de valiezen niet als de makkelijkste klus, het was een stressvol moment:

"Oh ja, ik zeg ja dat heb ik mee, da heb ik mee, dan ben ik zo aan't zoeken, dan moet ik dat nog doen, dat nog doen, dat nog doen. Heb ik het allemaal? En de dag voordat ik vertrek, kijk ik nog ne keer hé, of ik alles mee heb hé." (Respondent 16)

Een paar respondenten maakten hun valiezen al op voorhand om eventuele stress te vermijden de dag van het vertrek. Dit in tegenstelling tot respondent 14, hij maakte zijn valiezen de avond op voorhand, dit verliep enorm stressvol en hectisch.

Transport

Het regelen van het vervoer naar de vakantie en terug verliep voor de meeste respondenten zonder problemen, soms mits hulp van de begeleiding. Een aantal van hen hadden zelf een auto, anderen gingen met het openbaar vervoer. De respondenten stippelden op voorhand hun route uit en 1 respondent vertelde dat zij de trein- en bustickets al een dag op voorhand ging halen.

3.3.3 Begeleiding

Dat begeleiding voor de vakantie, en erna, belangrijk is, concludeerde ook Minnaert (2007). Vakantie op maat is noodzakelijk om ervoor te zorgen dat de deelnemers aan een vakantie ten volle kunnen genieten van de effecten die een vakantie te bieden heeft. Toch vertelde een groot deel van de respondenten geen hulp nodig gehad te hebben met het plannen van de vakantie. Bij een aantal respondenten was Pirliewiet vzw langs geweest om uitleg te geven over het invullen van de papieren en de voorbereidingen die bij een vakantie horen. Al deze respondenten ervaarden dit als positief, zo sprak respondent 3 bijvoorbeeld over "*een gevoel van houvast*". Enkel voor respondent 13 hoefde hun bezoek niet. Het maakte voor haar geen verschil of Pirliewiet vzw al dan niet langs kwam.

Al de respondenten kregen van Pirliewiet vzw op voorhand een brief opgestuurd met alle nodige uitleg in verband met de vakantie. Voor een aantal respondenten was deze informatie voldoende om de vakantie te kunnen plannen en gaf het een zekerder gevoel.

De respondenten hadden vooral hulp nodig met het invullen van de papieren, het maken van de valiezen en het regelen van het transport. Hierbij kregen ze meestal de hulp van een begeleider van een organisatie waarbij ze aangesloten zijn. Een respondent deed ook beroep op de hulp van vrienden om op de vakantiebestemming te raken:

"... via vrienden eigenlijk, ja die wisten de weg en dan euh zo heb ik dan euh achterna gereden hé." (Respondent 8)

3.4 Primaire relaties

Pirlewiet vzw organiseert jaarlijks een gezinsvakantie. De deelnemers kunnen zich hier maximum 2 keer voor inschrijven. De meerderheid van de respondenten had 1 of 2 keer deelgenomen aan dit soort vakantie. Ze namen niet altijd deel met het ganse gezin, sommigen gingen enkel op vakantie met hun kind of kinderen, anderen met hun kleinkinderen.

De respondenten werden bevraagd naar hoe zij de vakantie beleefd hadden met hun gezinsleden en waarom zij met elkaar op vakantie gingen. De meerderheid van de respondenten beschouwde het als normaal om met (een deel van) het gezin op vakantie te gaan. Sommigen gingen dan weer op vakantie met (een deel van) het gezin omdat er niemand anders was of omdat de andere gezinsleden niet meewilden. Respondent 4 vertelde:

"Nee, dat was goed voor de kinderen. Voor mijn eigen pff niet zo, weken nee, maar voor de kinderen meer, dat ze ook ne keer weg kunnen en hun amuseren." (Respondent 4)

3.4.1 Tijdens de vakantie

De meeste respondenten ervaarden de contacten met hun gezin tijdens de vakantie als positief. Toch waren de meningen verdeeld over hoe positief zij dit vonden. Zo vonden een aantal respondenten het contact met hun gezinsleden op de vakantie niet anders dan bij hun thuis:

"Ik heb daar geen gevoel bij, ik heb daar, da is gewoon bij mij. (...) Neeje, das gewoon hij staat hier eh, das gelijk thuis eh." (respondent 13)

Een minderheid van de respondenten omschreef het contact met hun gezinsleden als heel positief. Zij ondervonden ook een verbetering in hun omgang met elkaar tijdens de vakantie:

"Ja, dat was zo meer contact met mekaar en zo ook van ja, dat we mekaar ook wat lossen lieten en zo. Tegen dat ge thuis zijt, dat zitte echt zo op mekaars allé... soms te vitten zo en dat hebben we ginder eigenlijk niet gedaan." (Respondent 8)

Respondent 7 nam deel aan een van de gezinsvakanties van Pirlawiet en deed dit om kennis te kunnen maken met andere gezinnen. Ze wisten niet goed waar ze over moesten praten met hun kinderen, omdat ze altijd rond de kinderen zijn, maar gaven aan dat ze goed gelachen hebben en het toch heel 'plezant' was.

3.4.2 Voor versus na de vakantie

Aan de respondenten werd gevraagd of het contact binnen hun gezin anders verliep na de vakantie ten opzichte van ervoor. De meeste respondenten ervaarden geen verandering en vielen na de vakantie terug in hun oude gewoontes.

Slechts een minderheid van de respondenten gaf aan dat zij een verschil ondervonden in de manier waarop hun gezinsleden met elkaar omgingen na de vakantie ten opzichte van ervoor. Dit verschil werd elke keer als positief omschreven. Dit verbeterde contact verdween ook niet onmiddellijk na thuiskomst van de vakantie. Respondent 14 gaf zelfs aan dat het meer dan een maand kon duren vooraleer deze verbetering terug wegtrok. Ook in de literatuur (Grump & Matthews, 2000; Minnaert et al., 2006; Minnaert, 2007) komt het versterken van de gezinsbanden regelmatig aan bod als gevolg van een vakantie met het gezin.

Geen enkele respondent daarentegen gaf aan dat de verbetering in het contact nu, bijna een jaar later, nog te merken was. Opvallend is dat niet alle respondenten die vonden dat het contact met hun gezin beter was tijdens de vakantie, dit ook ondervonden na de vakantie.

3.5 Secundaire relaties

De relaties die de respondenten voor, tijdens en na de vakantie opgebouwd hadden, werden in het interview bevraagd. Onder deze relaties werden contacten met familie, vrienden en burens verstaan, alsook de contacten met de andere deelnemers en de monitoren van de vakanties met Pirlawiet vzw.

3.5.1 Tijdens de vakantie

Contact met de andere deelnemers

De beleving van het eerste contact met de andere deelnemers tijdens de vakantie was erg verschillend voor de respondenten. Een aantal respondenten vertelden dat zij dit goed ervaren hadden. Ze konden kennis maken met de andere deelnemers op een aangename en leuke manier, via spelletjes en dergelijke. Dat het niet meteen klikte met iedereen, kwam een aantal keer naar voren tijdens de interviews. De respondenten vonden dit wel normaal met zo een grote groep deelnemers.

Sommige respondenten kenden al een aantal andere deelnemers van de vakantie, voor hen verliep dit eerste contact dan ook zonder problemen. Vaak waren dit kennissen uit de regio of burens.

Voor verschillende respondenten was de eerste kennismaking een moment dat gepaard ging met angst en terughoudendheid. Het leggen van contacten vonden zij moeilijk en ze hadden dan ook schrik voor deze eerste kennismaking. Ook respondent 14 had het moeilijk om contacten te leggen en vond dat dit zeer stroef verliep. Hij ervaaarde het zelfs als vervelend dat hij contact moest leggen met de andere deelnemers:

"Ja, in het begin was dat zo echt van, moet dat nu echt. We zijn nu toch al hier, laat ons toch gerust, zo was dat helemaal in het begin." (Respondent 14)

Naarmate de contacten vorderden tijdens de vakantie en de eerste stappen gezet waren, was de schrik weg en konden er diepgaandere contacten gelegd worden. Alle respondenten verklaarden hier een goed gevoel bij te hebben. Slechts 1 respondent was niet tevreden met de sociale relaties die opgebouwd werden tijdens de vakantie:

"... dat ze wel wat meer contact mochten leggen." (Respondent 1)

Zelfs respondent 14 maakte een volledige ommekeer. Hoe hard hij er op het begin van de vakantie tegenop zag om nieuwe contacten te leggen, zo hard had hij genoten om deze mensen te leren kennen. Hijzelf dacht dat dit kwam doordat de mannen en de vrouwen tijdens een aantal activiteiten op de vakantie gesplitst werden. Zo werd iedereen gedwongen om nieuwe mensen te leren kennen, wat voor hem positief uitdraaide.

Niet alleen respondent 14 gaf aan dat vriendschappen ontstonden tijdens de vakantie, ook een aantal andere respondenten spraken over echte vrienden. Volgens respondent 2 kwam dit doordat *"ge allemaal een beetje in dezelfde situatie zit hé"*.

Uit al deze getuigenissen blijkt dat bijna alle respondenten de kans hadden om een sociaal netwerk op te bouwen tijdens de vakantie. Voor Vranken (1997) en Engbersen (1996 in Levecque, 2004) is het uiterst belangrijk dat iedereen een sociaal kapitaal bezit. Zowel uit de interviews als uit de onderzoeken van Minnaert (2006; 2007) en Grump en Matthews (2000) blijkt dat vakantie hiervoor een ideale gelegenheid is.

Contact met de monitoren

Het eerste contact met de monitoren bezorgde de meeste respondenten een goed gevoel. Wanneer er gevraagd werd waarom dit de respondenten een goed gevoel gaf, waren de antwoorden divers. Een aantal respondenten vonden het goed dat de monitoren erbij waren op de vakantie, omdat zij konden zorgen voor controle en de groep in de hand konden houden. Andere respondenten spraken over een veilig en zeker gevoel dat ze kregen door de aanwezigheid van de monitoren. Ook de vriendschap die de monitoren gaven en het begeleiden van de sessies werden aangehaald als redenen voor het goede gevoel.

Net zoals bij de deelnemers waren er opnieuw een aantal respondenten die sommige monitoren al kenden van onder meer de organisaties waarbij ze beide aangesloten zijn. Een paar respondenten gaven aan dat het eerste contact wel moeilijk was. Ze moesten wennen aan het idee dat er monitoren mee waren tijdens de vakantie. Zo vreesde respondent 8 dat ze zich te fel zouden moeien. Respondent 18 ervaaarde het eerste contact goed, maar stoorde zich bij momenten aan de controle die de monitoren uitoefenden.

Alle andere respondenten voelden zich goed bij het contact met de monitoren. De vriendschap en vertrouwensband die opgebouwd werden, was voor hen erg belangrijk. De monitoren waren voor de deelnemers niet alleen een luisterend oor voor hun problemen, maar ook een uitlaatklep om zich te kunnen amuseren. Ook de monitoren vormden dus een belangrijk onderdeel van het sociaal netwerk dat de respondenten opbouwden tijdens de vakantie.

3.5.2 Voor versus na de vakantie

Contact met de buurt, familie en vrienden

Aan de respondenten werd gevraagd of zij een verandering gemerkt hadden na de vakantie in de sociale relaties die zij hebben met hun burens, familie en vrienden ten opzichte van voor de vakantie. Een aantal respondenten vertelde dat ze geen contact hebben met hun burens, noch voor de vakantie, noch erna. De meerderheid gaf ook aan

dat, wanneer zij contact hadden met hun burens, dit niet veranderd was na de vakantie. Sommige respondenten gingen wel hun vakantiebelevissen vertellen aan hun burens, maar dit bracht voor hun geen verandering teweeg in hun relatie met deze burens.

De meerderheid van de respondenten vertelde ook geen verandering gemerkt te hebben in de omgang met hun vrienden. Respondent 6 vertelde wel dat zij, net zoals aan haar burens, aan haar vrienden vertelde over de vakantie, maar ook zij gaf aan dat dit niet voor een verandering zorgde in hun relatie. Voor respondenten 13 en 14 was hun omgang met hun vrienden wel veranderd. Zij gaan jaarlijks naar de camping met hun vrienden, maar konden niet zeggen of dit kwam door hun deelname aan de vakanties met Pirliewiet vzw.

Belangrijk hier op te merken is dat deze resultaten niet overeenkomen met wat er in de literatuur te lezen is. Volgens Grump en Matthews (2000) zou vakantie een positief effect hebben op de omgang met familie en vrienden. Dit effect komt uit deze resultaten maar miniem naar voren.

Contact met de deelnemers

Het grootste deel van de respondenten had nog contact met de andere deelnemers toen de interviews afgenomen werden. Slechts een klein aantal respondenten vertelde geen contact meer te hebben of heel weinig. De meeste van hen vinden dit niet erg, vaak hadden ze zelf ook geen contact gezocht.

Voor respondent 15 betekende de contacten met de andere deelnemers meer dan alleen een netwerk opbouwen van sociale relaties. Zij had het in het verleden moeilijk met het leren vertrouwen van mensen. Hieraan kon zij werken tijdens de vakantie.

Contact met de monitoren

De meerderheid van de respondenten had op het ogenblik van de afname van de interviews geen contact meer met de monitoren van de vakanties van Pirliewiet vzw. Een aantal van hen vond dit niet erg en had geen nood aan meer contact. Dit in tegenstelling tot sommige anderen die het jammer vonden dat het contact na de vakantie verwaterde. Respondent 8 had zelf wel contact gezocht, maar had hierop geen reactie gekregen:

"Dat gaf wel een slecht gevoel, dat ik dacht van oei, ze zijn ons al vergeten."
(Respondent 8)

Verschillende andere respondenten hadden wel nog contact met de monitoren. Respondent 12 vertelde nog contact te hebben met een paar begeleiders, wat haar een gevoel van zekerheid gaf. Ook respondent 13 gaf het een goed gevoel en deed het deugd

om elkaar terug te zien. Respondent 18 gaf aan dat er een echte vriendschap ontstaan was tussen haar en de monitoren.

Na de vakantie was er dus een minimale begeleiding door Pirliewiet vzw van de respondenten die deelgenomen hadden aan de vakantie, hoewel dit wel noodzakelijk lijkt voor Minnaert (2007).

3.6 Gevoelens

De belevenis van een vakantie is voor iedere persoon anders, zo ook voor de respondenten. Aan hen werd gevraagd te beschrijven hoe ze zich voelden voor de vakantie, tijdens de vakantie en erna.

3.6.1 Tijdens de vakantie

Voor bijna alle respondenten was de vakantie een periode waarin ze zich goed voelden. Ze vonden er rust, plezier, ontspanning, amusement, gezelligheid,... Tijdens de vakantie hoefden ze niet te denken aan de rekeningen die nog betaald moesten worden en het werk dat thuis op hen wachtte. De meesten waren opgelucht dat ze op vakantie waren. Dit komt ook terug in het onderzoek bij werknemers van de Bloom et al. (2010). Toch waren er een aantal respondenten die met dubbele gevoelens zaten. Bij respondent 7 was dit te wijten aan het speciale dieet dat zij moest volgen door de operatie aan haar galblaas. Dit was dus meer een persoonlijke kwestie waar Pirliewiet vzw niets aan kon veranderen. Respondent 12 vertelde nog steeds met veel zorgen te zitten tijdens de vakantie. Haar financiële problemen bezorgden haar ook op vakantie stress en zenuwen. Dit was uiteraard niet plezant en vormde een domper op de vakantiesfeer. Voor respondenten 13 en 15 was de vakantie geen plaats waar ze rust en ontspanning konden vinden. Respondent 13 was de dagen aan het aftellen om terug naar huis te mogen keren. Respondent 15 was moe en uitgeput doordat ze niet goed kon slapen op vakantie en de activiteiten vermoeiend waren. Wel vertelde zij dat ze tijdens de vakantie met meer smaak at en meer genoot van een maaltijd.

De meerderheid van de respondenten vertelde dat er af en toe wel conflicten of ruzies waren tijdens de vakanties, zo zou er tijdens een vakantie geld gestolen zijn. Dit is natuurlijk afhankelijk van vakantie tot vakantie. Wanneer er zich ruzies voordeden, hielden de respondenten zich afzijdig. Geen enkele respondent gaf aan zelf tussen te komen bij een conflict, het waren telkens de begeleiders die hierin tussen kwamen. Een aantal respondenten vertelde dat ze niet tegen ruzie kunnen:

"... ik zien dat regelmatig, mijne man van toen, daar had ik veel ruzie mee, dus als ik ruzie hoor of maak, ik zonder mij af, allé als ik ruzie maak niet, want dan sta ik op mijn strepen, maar ik bedoel als ik ruzie hoor." (Respondent 2)

"Ik ben iemand dat niet graag wat euh, niet echt van ruzie houdt. Dan word ik euh, dan word ik pas euh zenuwachtig. Dan kom ik natuurlijk niet tussen, euh, dan ga ik mij euh, ja, ik ga mij niet moeien, anders krijgt gij de slechte naam." (Respondent 10)

Problemen zoals de diefstal gaven een aantal respondenten een slecht gevoel. Ze waren ontgoocheld, hadden geen vertrouwen meer in de andere deelnemers en ook het veilig gevoel was verdwenen. De tegenreactie van de deelnemers was wel positief. Ze organiseerden een collecte waardoor het bestolen gezin opnieuw zakgeld had voor de vakantie.

2 respondenten vertelden dat een andere deelnemer verliefd was op hen. Zij vonden dit niet prettig en ervoeren dit dan ook eerder als negatief. Een van de respondenten had ook een schuldgevoel, omdat ze de verliefde man moest afwijzen.

Het deelnemersaantal van de vakanties van Pirlawiet vzw lag meestal redelijk hoog. Tijdens de driedaagse waren de deelnemers vaak met meer dan 100 tegelijk op vakantie. De meerderheid van de respondenten ervoerde het op vakantie gaan in grote groep heel goed. Volgens respondent 10 gaf het een veilig en zekerder gevoel. Een paar respondenten hadden het wat moeilijker met de grote groep. Voor respondent 15 was de groep te groot en werd het te drukkend. Respondent 8 was dan weer bang dat haar zoon zou uitgesloten worden uit de groep.

3.6.2 Voor versus na de vakantie

Een groot deel van de respondenten had zenuwen, stress en spanning voor de vakantie. Ze keken ernaar uit om op vakantie te gaan, waren de dagen aan het aftellen tot ze eindelijk konden vertrekken en hadden hier een goed gevoel bij. Respondent 14 vertelde met een bang hart te zijn vertrokken, maar keek er toch naar uit. Zijn gezin was nog nooit op vakantie geweest. Ze hadden enkel een aantal daguitstappen gedaan, maar ook nooit alleen met het gezin, er ging telkens een vriend of familielid mee. Slechts 2 respondenten hadden niet zo een goed gevoel voor ze vertrokken:

"Onzeker een beetje, van wat er gaat gebeuren. Dat is altijd op vakantie, nog nooit niet mee geweest met zo een organisatie..." (Respondent 2)

"Ik zag er wel een beetje tegenop, ik zeg God weet wat gaat dat worden." (Respondent 11)

Een groot deel van de respondenten kwam uitgerust en ontspannen terug van de vakantie en voelde zich beter dan voordien. Bij sommigen verdween dat uitgeruste gevoel weer wanneer ze opnieuw aan het werk gingen, net zoals het onderzoek van de Bloom et al. (2010) aangeeft. Bij anderen was dit gevoel een paar dagen, weken en soms zelfs een maand blijven hangen. Een ander deel van de respondenten ervaarde geen rust en was moe bij de thuiskomst van de vakantie. Ze zaten terug in dezelfde sleur van voor de vakantie en respondent 16 vertelde opnieuw eenzaam te zijn toen ze terug thuis kwam. Dit is het sociaal isolement als gevolg van meervoudige deprivatie waar Townsend (1993) het over had.

Een aantal respondenten was erg blij terug thuis te zijn, hoewel ze zich goed geamuseerd hadden tijdens de vakantie. Respondent 6 had hernieuwde energie dankzij de vakantie en kon er opnieuw tegenaan.

Respondenten 4 en 14 hadden het gevoel meer zelfvertrouwen te hebben na de vakantie. Zo vertelde respondent 14 dat hij nu bijvoorbeeld zelf naar een treinloket durfde te stappen om inlichtingen te vragen, terwijl hij voordien hulp gevraagd zou hebben aan een vriend of familielid. Ook Minnaert (2007) spreekt in haar onderzoek over meer zelfvertrouwen als mogelijk gevolg van een vakantie voor mensen in armoede.

Geen enkele respondent ervaarde op het moment van de afname van de interviews nog het gevoel dat ze hadden vlak na de thuiskomst. De herinneringen en het plezier waren wel blijven hangen.

3.7 Activiteiten

Tijdens de interviews werd aan de respondenten gevraagd hoe hun dag eruitzag voor de vakantie, tijdens de vakantie en erna. De respondenten vertelden over de activiteiten op de vakantie waar zij aan deelgenomen hadden, hun hobby's, hun werk,...

3.7.1 Tijdens de vakantie

Gedurende de vakantie organiseerde Pirlwiet vzw een aantal activiteiten voor verschillende leeftijdsklassen. Er waren telkens activiteiten in de voor- en namiddag, waarbij de kinderen en de volwassenen opgesplitst werden voor bepaalde activiteiten. Alle respondenten ervaarden de activiteiten als heel goed en leuk. De deelnemers aan de vakanties werden niet gedwongen om deel te nemen aan de activiteiten. Ze konden zelf kiezen aan welke activiteiten ze wilden participeren en of ze al dan niet wilden meedoen. Bijna alle respondenten hadden een goed gevoel bij de keuzes die ze maakten. Slechts een paar respondenten hadden het moeilijk om een keuze te maken. Zij werden geholpen door de begeleiders:

"Ze hebben heel dikwijls voor ons gekozen, keuzes gemaakt. (...) In het begin was dat vervelend, maar op het laatst voelde dat wel plezant aan, omdat ge dan altijd iemand had waar ge altijd mee terecht kon en mee naartoe." (Respondent 14)

De meeste respondenten gaven aan dat ze een aantal zaken bijgeleerd hadden op vakantie. Dit ging van kookervaringen, naar knutselwerken tot Franse woordenschat. Ook over zichzelf hadden een aantal respondenten wat bijgeleerd. De meeste van deze respondenten vertelden dat ze hadden leren samenwerken in groep. Respondent 8 had op de vakantie geleerd dat ze op een andere manier om moest gaan met haar kinderen:

"... eigenlijk een beetje euh de kinderen moet harder aanpakken. En dan ook euh van dat we zo niet te veel mogen toegeven en zo." (Respondent 8)

3.7.2 Voor versus na de vakantie

Tijdens het interview beschreven de respondenten hoe hun dag eruit zag voor de vakantie en erna. De meerderheid van de respondenten merkte geen verschil tussen de periode ervoor en de periode erna. De verschillen die wel naar voren kwamen, waren bijvoorbeeld: meer bezig zijn op de computer en internet, vaker op stap gaan met vrienden en met het gezin, meer spelletjes spelen met de kinderen, strenger zijn voor de kinderen. Dit komt ook aan bod in de literatuur. De vaardigheidskloof van Demyttenaere (2003) spreekt erover dat armen een aantal belangrijke opvoedingstechnieken niet kennen, volgens Minnaert (2007) kan hieraan gewerkt worden tijdens een vakantie. Ook de digitale kloof komt hier naar voren (Stad Gent, 2010).

Aan de respondenten werd ook gevraagd of zij participeren aan de gemeentelijke voorzieningen, zoals de bibliotheek, musea en het zwembad. Een groot deel van de respondenten nam hier niet aan deel. Sommigen deden dit niet omdat ze niet alleen wilden gaan of omdat het geld kost. Anderen doen het niet omdat ze het nooit gedaan hadden. Ook het gebrek aan faciliteiten kwam naar voren als een van de redenen.

Toch waren er een paar respondenten die sinds de vakantie met Pirliewiet vzw wel naar de bibliotheek gingen of een museum bezochten. Zo interesseerde het respondent 18 vroeger niet, maar toen hij het leerde kennen op vakantie, raakte hij erdoor gebeten. In dit verband wordt er gesproken over de culturele dimensie die veel mensen in armoede missen (Townsend, 1993; Vranken, 1997).

3.8 Gebruik openbaar vervoer

Het openbaar vervoer werd door een groot deel van de respondenten reeds gebruikt voor zij op vakantie gingen met Pirliewiet vzw. Een aantal respondenten die er nog geen gebruik van maakten, vertelden dit nu, op het moment van de afname van het interview, wel te doen. Ze hadden het openbaar vervoer leren gebruiken tijdens de vakantie en bleven dit doen wanneer ze terug thuis waren. Ook Minnaert (2007) komt tot de vaststelling dat mensen in armoede vaker het openbaar vervoer gebruiken na een vakantie. Slechts een respondent verklaarde dat zij dit niet op vakantie geleerd had, maar uit zichzelf had gedaan.

DEEL 4: CONCLUSIE EN DISCUSSIE

4.1 Bespreking

Het doel van dit onderzoek is om de ervaring en de belevenis van een vakantie georganiseerd door Pirlwriet vzw voor mensen in armoede te beschrijven. Dit vormt ook de hoofdonderzoeksvraag van deze eindverhandeling. Om een antwoord te kunnen formuleren op deze vraag, zullen een aantal subonderzoeksvragen beantwoord worden. Deze bespreking wordt daarvoor opgebouwd in 3 delen: de periode voor de vakantie, tijdens de vakantie en erna.

De periode voor de vakantie

Allereerst werd gevraagd aan de respondenten **wat vakantie** precies **betekent** voor hen. De resultaten hiervan zijn redelijk divers, maar de meest voorkomende redenen die Minnaert (2007) vaststelde, komen ook terug in de resultaten. Dit zijn het achterlaten van de problemen, doorbreken van de dagelijkse sleur en relaxen en uitrusten. Naast deze redenen staat ook het leren kennen van nieuwe mensen en het leggen van contacten hoog gerangschikt. Het opbouwen van een sociaal netwerk is dan ook erg belangrijk (Vranken, 1997; Engbersen, 1996 in Levecque, 2004), want eenieder moet sociale posities kunnen verwerven, in relatie tot anderen kunnen staan en rolverwachtingen ten opzichte van anderen kunnen invullen (Townsend, 1993). Groepsvakanties zorgen in dit verband voor de meeste impact (Minnaert, 2007).

Hierna werd nagegaan hoe de respondenten de periode voor de vakantie ervaren hadden. Hun gevoelens en hun ervaringen in verband met de **voorbereiding** van een vakantie (regelen van transport, pakken van de valiezen en het financiële gedeelte) werden geschetst. Hieruit blijkt dat de voorbereiding de meeste respondenten geen problemen bezorgde. Dit in tegenstelling tot wat er in de literatuur te vinden is. Demyttenaere (2003) spreekt namelijk over de vaardigheidskloof tussen mensen in armoede en mensen buiten armoede, waardoor armen het moeilijk zouden hebben met papierwerk, administratie en geld. Uit de resultaten van dit onderzoek blijkt dat dit zeker niet voor alle armen geldt.

Pirlwriet vzw staat niet in voor de **begeleiding** van de deelnemers voor en na een vakantie. Bij een aantal respondenten gingen ze wel op bezoek om wat extra informatie te geven, hoewel een groot deel van hen aangaf geen hulp nodig te hebben. Begeleiding en vakantie op maat zijn 2 sleutelwoorden voor Minnaert (2007). De begeleiding van de deelnemers aan een vakantie maakt het mogelijk dat de positieve gevolgen van een vakantie eerder gaan doorkomen (Minnaert, 2006; Minnaert, 2007).

De periode tijdens de vakantie

De resultaten op de vraag hoe de deelnemers hun **gezinssituatie** tijdens een vakantie ervaren, zijn redelijk uiteenlopend. Voor een aantal respondenten was er geen verschil, maar het is toch belangrijk te vermelden dat enkele respondenten een verbetering zagen in de omgang met hun gezinsleden tijdens een vakantie. Dit resultaat ligt in lijn met wat de resultaten van Minnaert (2007). Ook zij kwam namelijk tot de vaststelling dat de gezinsbanden versterkt worden tijdens een vakantie.

Wanneer de resultaten in verband met de ervaringen van de **secundaire relaties** bekeken worden, zien we dat deze in het algemeen goed waren. Het eerste contact met de andere deelnemers wordt goed ervaren, maar zorgt soms wel voor een gevoel van angst en terughoudendheid. Naarmate de contacten vorderen, vervalt dit gevoel en ontstaan er hechte vriendschappen. Ook het contact met de monitoren wordt positief ervaren. Hun aanwezigheid zorgt voor een zeker en veilig gevoel. Uit deze resultaten blijkt dus dat de respondenten een sociaal netwerk opbouwen tijdens de vakantie. Dit is uiterst belangrijk, omdat mensen in armoede vaak in sociaal isolement verkeren (Townsend, 1993). Vranken (1997) en Engbersen (1996 in Levecque, 2004) benadrukken het belang van sociaal kapitaal, waarbij een vakantie volgens Minnaert (2006; 2007) en Grump en Matthews (2000) fungeert als de ideale gelegenheid om dit op te bouwen.

Tijdens de interviews werd er ook gevraagd hoe de respondenten zich **voelen** tijdens een vakantie. Om hier een zicht op te krijgen, werden ook de activiteiten waar ze aan deelnamen, besproken. Uit een onderzoek bij werknemers van de Bloom et al. (2010) blijkt dat zij zich minder gespannen, minder moe, meer tevreden, gezonder en energiever voelen op vakantie. Uit de resultaten van deze eindverhandeling blijkt dat bijna alle respondenten dit ook ervoeren. Slechts een paar getuigenissen staan lijnrecht tegenover de resultaten van de Bloom et al. (2010). Zij ervaren stress, rusteloosheid en zijn vermoeid tijdens de vakantie. De activiteiten die tijdens de vakantie gedaan worden, dragen bij tot deze gevoelens. De deelnemers kunnen zelf beslissen of ze deelnemen en aan welke activiteiten ze deelnemen. Dit is volgens de Bloom et al. (2010) enorm belangrijk. Het gevoel van autonomie en het engagement van het zelf kiezen spelen een belangrijke rol in de manier waarop een vakantie ervaren wordt. Alle respondenten ervaren de aanwezigheid van activiteiten op vakantie als heel leuk en goed. Slechts een paar van hen had het moeilijk om een keuze te maken, zij werden hierin bijgestaan door de begeleiding.

De vakantie is de ideale plaats voor mensen in armoede om een aantal vaardigheden bij te leren of bij te schaven. De respondenten vertelden immers dat zij hebben leren

werken in groep, knutselen, digitale media, nieuwe kooktechnieken en opvoedingstechnieken hebben leren kennen,... Op deze manier kunnen een aantal kloven, zoals de vaardigheidskloof en de digitale kloof, overbrugd worden (Demyttenaere, 2003; Stad Gent, 2010).

Tijdens een vakantie doen er zich meestal wel een paar problemen, ruzies of conflicten voor. In de literatuur is zeer weinig te vinden over de manier waarop mensen in armoede hiermee om gaan. Uit de resultaten van deze thesis blijkt dat geen enkele respondent tussen komt bij een conflict. Ze trekken zich terug en laten de begeleiders het oplossen.

De periode na de vakantie

Een verandering in de **gezinssituatie** blijkt uit de resultaten slechts een paar keer naar voren te komen. Deze respondenten ervaren een verbeterd contact tussen de gezinsleden sinds de vakantie en vaak verdwijnt deze verbetering niet onmiddellijk na de thuiskomst. In de literatuur spreken Minnaert (2006; 2007) en Grump en Matthews (2000) ook over het versterken van de gezinsbanden door een deelname aan een vakantie. Wat wel blijkt, is dat geen enkele respondent vertelt dat dit effect nu nog voelbaar is.

Wanneer we kijken naar de resultaten van een eventuele verandering van de **secundaire relaties** na een vakantie, zien we dat dit sterk afhankelijk is van het soort relaties waarover dit gaat. Veranderingen in omgang met burens, familie en vrienden komen praktisch niet aan bod, in tegenstelling tot wat het onderzoek van Grump en Matthews (2000) concludeert. Een groot deel van de respondenten heeft wel nog contact, maar dan eerder met de andere deelnemers en minder met de monitoren van de vakantie. Hieruit blijkt nog maar eens dat een vakantie een goede setting vormt om een sociaal netwerk op te bouwen (Minnaert, 2007).

Een derde subonderzoeksvraag over de periode na de vakantie gaat over de manier waarop de deelnemers de periode na de vakantie **gevoelsmatig** ervaren. De meerderheid kwam uitgerust en ontspannen terug van de vakantie, had hernieuwde energie, meer zelfvertrouwen en het gevoel dat ze er opnieuw tegenaan konden. Deze resultaten staan ook te lezen in de conclusies van de onderzoeken van Grump en Matthews (2000), Minnaert (2007) en Toerisme Vlaanderen (2009). Toch zijn er ook een aantal respondenten die moe waren en geen rust vonden op vakantie. Zij kwamen opnieuw in de dagelijkse sleur en in een sociaal isolement terecht. Townsend (1993) spreekt in dit geval over meervoudige deprivatie. Opmerkelijk is wel dat geen enkele respondent nu nog iets merkte van het positievere gevoel dat heerste na de vakantie.

De laatste subonderzoeksvraag peilt naar de omgang van de respondenten met **publieke voorzieningen**. Hiermee wordt de bibliotheek, het zwembad, musea, het openbaar vervoer en dergelijke bedoeld. Een groot aantal respondenten participeert niet aan dergelijke voorzieningen, omdat het te veel geld kost, ze het nooit gedaan hebben, geen gezelschap hebben of de faciliteiten er niet voor aanwezig zijn. Slechts een paar respondenten vertelden dat zij sinds de vakantie van Pirliewiet vzw, wel een bezoek brengen aan de bibliotheek of musea. Dit gebrek aan participatie aan cultuur komt in verschillende onderzoeken naar voren (Vranken, 1997; Townsend, 1997; Simmel, 1988 in Driessens, 2003; Engbersen, 1996 in Levecque, 2004). Vakantie vormt hier opnieuw een brug om mensen in armoede te laten deelnemen aan cultuur.

Het openbaar vervoer wordt door bijna alle respondenten gebruikt, maar een aantal van hen deed dit niet voor zij op vakantie gingen met Pirliewiet vzw. Zij hebben het openbaar vervoer leren gebruiken tijdens de vakantie. Tot deze vaststelling kwam ook Toerisme Vlaanderen (2009) in haar onderzoek.

4.2 Beperkingen eigen onderzoek

Deze eindverhandeling is zeker niet perfect. Dit komt doordat de onderzoekster onervaren is en zich moest inleven in een leefwereld die haar vreemd is. Daarnaast is het afnemen van de interviews niet altijd even vlot verlopen. Dit komt enerzijds doordat de vragen bij de eerste interviews nog te moeilijk verstaanbaar waren voor de respondenten en anderzijds omdat een aantal respondenten erg schuchter en teruggetrokken waren. Ze wilden niet vertellen over hun leefwereld en de moeilijke situatie waarin ze zich bevinden. De onderzoekspopulatie is enorm divers en verschillende aanpakken zijn dus nodig om zo veel mogelijk informatie te verzamelen.

Verder ligt een andere beperking in het tijdstip waarop de interviews zijn afgenomen. Dit onderzoek peilt naar de ervaringen van mensen in armoede voor, tijdens en na een vakantie, hoewel er slechts 1 interview is afgenomen. De respondenten moesten dus terugdenken aan hoe het was voor ze op vakantie waren, toen ze daar waren en toen ze terug thuis kwamen. Hierdoor kan er belangrijke informatie verloren gegaan zijn.

4.3 Aanbevelingen verder onderzoek

Aangezien er bij dit onderzoek maar eenmalig een interview is afgenomen, hebben we geen volledig beeld van de ervaringen van een vakantie voor armen. Om hier aan tegemoet te komen, is het aan te raden dat er op 3, eventueel 4, verschillende tijdstippen een interview wordt afgenomen, namelijk: een eerste keer voor het vertrek,

een tweede keer tijdens de vakantie zelf, een derde keer vlak na de thuiskomst en eventueel een vierde keer een aantal weken na de thuiskomst. Op die manier kan er een vollediger en duidelijker beeld geschetst worden van de ervaringen van de respondenten.

In de literatuur is behoorlijk wat informatie te vinden over de gevolgen van vakantie voor mensen in armoede (Minnaert, 2007; Toerisme Vlaanderen, 2009), maar deze onderzoeken gaan voornamelijk over de periode na de vakantie. De periode voor de vakantie en de vakantieperiode zelf zijn nog weinig onderzocht. Dit geldt ook voor de begeleiding van de deelnemers voor, tijdens en na een vakantie.

Uit de resultaten en de literatuur blijkt dat vakantie positief ervaren wordt door mensen in armoede, maar er is nog geen informatie over hoe lang dit gevoel blijft hangen, waarom het gevoel verdwijnt, of dit anders is na een tweede vakantie enzovoort. Verder kwalitatief onderzoek naar de duur van de positieve ervaring van vakantie voor mensen in armoede is hiervoor noodzakelijk.

4.4 Praktische en beleidsaanbevelingen

Uit dit onderzoek blijkt dat vakantie voor mensen in armoede een uitweg kan zijn voor problemen en de dagelijkse sleur. Ze voelen zich beter op vakantie. Het vakantieaanbod moet dan ook toegankelijk zijn voor mensen in armoede. Hier kan zeker nog aan gewerkt worden. Verschillende respondenten hadden nog nooit gehoord van Pirlewiet vzw voor ze met hen op vakantie gingen. Ook andere gelijkaardige organisaties zijn niet altijd gekend onder de armen. Vaak denken ze dat vakantie iets is waar zij geen recht op hebben, hoewel vakantie een recht is voor iedereen.

Begeleiding voor, tijdens en na de vakantie is erg belangrijk. Dit is een kritiek punt waar Pirlewiet vzw bijna geen aandacht aan besteedt. Volgens Minnaert (2007) kan het nochtans een groot verschil maken wanneer de armen ook begeleid worden voor en na de vakantie. Uit de resultaten blijkt wel dat lang niet iedereen hier nood aan heeft, vakantie op maat is hier dan een goede oplossing.

Pirlewiet vzw kan deze resultaten gebruiken om hun aanbod nog beter af te stemmen op haar doelpubliek. De begeleiding is zeker een punt waaraan gewerkt kan worden, maar ook het identificeren, opvolgen en invullen van individuele noden is enorm belangrijk voor deze mensen.

4.5 Conclusie

In deze thesis wordt nagegaan wat vakantie betekent voor mensen in armoede. Er wordt gepeild naar de ervaring van deze mensen voor, tijdens en na een vakantie met Pirlewiet vzw. In de literatuur staat enorm veel geschreven over armoede, maar de combinatie armoede en vakantie wordt veel minder vaak gemaakt. Ook over de periode voor de vakantie en tijdens de vakantie is nog niet veel onderzoek gedaan. In dit onderzoek werden de 3 periodes wel bevraagd, maar op hetzelfde tijdstip.

Wanneer de resultaten van dit onderzoek vergeleken worden met de literatuur rond de thema's vakantie en armoede, kan gesteld worden dat vakantie op een positieve manier ervaren wordt door mensen in armoede. Het geeft hen de kans om een sociaal netwerk op te bouwen, een aantal vaardigheden bij te schaven of aan te leren, de gezinsbanden te versterken en dergelijke meer. Ook blijkt dat de respondenten na de vakantie het openbaar vervoer meer gebruiken. Sommigen staan mentaal sterker en hebben meer zelfvertrouwen gekregen door de vakantie. Vakantie biedt dus een aantal kansen voor armen om met een frisse en energieke start te herbeginnen.

Verder onderzoek rond dit thema blijft evenwel noodzakelijk. Zo is het niet duidelijk of de deelnemers aan een vakantie van Pirlewiet vzw nog iets merken van de positieve belevenissen op lange termijn. Ook de begeleiding van mensen in armoede voor, tijdens en na de vakantie is nog onvoldoende onderzocht. In deze thesis zijn beide aspecten wel bevraagd, maar meer onderzoek hierover is nodig om een duidelijke conclusie te kunnen trekken.

Literatuurlijst

Baarda, D.B., & De Goede, M.P.M. (2006). *Basisboek Methoden en Technieken*. Houten: Noordhoff Uitgevers Groningen.

Béghin, J. (2009). *Armoede in België. De schande van een rijk land*. Sint-Pieters-Leeuw: drukkerij Verhoeven.

Campaert, G., Dierckx, D., & Vranken, J. (2011). Armoedebaarometer 2010. Decenniumdoelen 2017. Geraadpleegd op 26 mei, 2011, op http://www.decenniumdoelen.be/documenten/dcd-rapport-a4_2010_dcd-rapport.pdf

Bouverne-De Bie, M., Claeys, A., De Cock, A., & Vanhee, J. (2003). *Armoede en participatie*. Gent: Academia Press.

De Bloom, J., Geurts, S., & Kompier, M. (2010). Vacation from work as prototypical recovery opportunity. *Gedrag & Organisatie*, 23 (4), 333-349.

De Bloom, J., Kompier, M., Geurts, S., De Weerth, C., Taris, T., & Sonnentag, S. (2009). Do we recover from vacation? Meta-analysis of vacation effects on health and well-being. *Journal of Occupational Health*, 51, 13-25.

Deleeck, H. (2003). *De architectuur van de welvaartsstaat opnieuw bekeken*. Leuven: Acco.

Demyttenaere, B. (2003). *In vrije val. Armoede in België*. Antwerpen: Manteau.

Driessens, K. (2003). *Armoede en hulpverlening. Omgaan met isolement en afhankelijkheid*. Gent: Academia Press.

FOD – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie. (2007). *Wie is er arm in België? Persbericht 16 oktober 2007*.

FOD – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie. (2008). *Armoede in België. Persbericht 17 oktober 2008*.

FOD – Algemene directie Statistiek en Economische Informatie. (2011). *Armoederisico stagneert, maar kinderen in armoede bijzonder kwetsbaar. Persbericht 14 oktober 2011*.

Gump, B.B., & Matthews, K.A. (2000). Are vacations good for your health? The 9-year mortality experience after the multiple risk factor intervention trial. *Psychosomatic Medicine*, 62, 608-612.

Kind & Gezin. (2007). *Het kind in Vlaanderen*. Brussel: Mosquito.

Levecque, K. (2004). *Armoede is...? Schets van een eeuw lang antwoorden uit het sociaal-maatschappelijk veld*. Antwerpen: Garant.

Minnaert, L. (2007). *Social tourism: a potential policy to reduce social exclusion? The effects of visitor-related social tourism for low income groups on personal and family development*. University of Westminster: Westminster.

Minnaert, L., Maitland, R., & Miller, G. (2006). Social tourism and its ethical foundations. *Tourism, Culture & Communication*, 7 (12), 7-17.

Pirlewiet vzw (2011). *Pirlewiet vzw. Vakantie, ook voor ons!* Geraadpleegd op 16 mei, 2011, op www.Pirlewiet.be

Smith, V., & Hughes, H. (1999). Disadvantaged Families and the Meaning of the Holiday. *International Journal of Tourism Research*, 1, 123-133.

Stad Gent. (2010). *Het armoederapport 2010. Een jaar na het indicatorenrapport: reflecties over armoede, indicatoren en het beleid*. De digitale kloof: een deel van het probleem en (een deel van) de oplossing. pg 36-41

The European Anti-Poverty Network. (2011). *Poverty: what is it?* Geraadpleegd op 18 november 2011, op <http://www.eapn.eu/en/what-is-poverty/poverty-what-is-it>

Toerisme Vlaanderen. (2009). *Iedereen verdient vakantie. Een onderzoek naar de effecten en het belang van vakantie voor mensen in armoede*. Brussel: Toerisme Vlaanderen.

Toerisme Vlaanderen. (2011). *De tijdslijn. 10 jaar Steunpunt Vakantieparticipatie: 10 feest*, 1, 24-29.

Toerisme Vlaanderen. (n.d.). *Steunpunt Vakantieparticipatie, voor mensen met een kleine portemonnee. Wie zijn wij?* Geraadpleegd op 26 november 2011, op <http://www.vakantieparticipatie.be/wie.php>

Townsend, P. (1979). *Poverty in the United Kingdom. A survey of household resources and standards on living*. New York: Penguin books. (pg 31-39)

Townsend, P. (1993). *The international analysis of poverty*. New York: Harvester Wheatsheaf.

United Nations Department of Public Information. (1948). *Universal Declaration of Human Rights*. New York. Geraadpleegd op 24 november 2011, op <http://www.ohchr.org/en/udhr/pages/Language.aspx?LangID=dut>

Van de Steene, S. (2010). "Nog nooit zijn ze naar zee geweest." *Info UVV: vrijetijdsarmoede*, 27 (4), 5-9.

Van der Poel, H. (2004). *Tijd voor vrijheid. Inleiding tot de studie van de vrijetijd*. Amsterdam: Boom.

Vranken, J., Geldof, D., & Van Menxel, G. (1997). *Jaarboek Armoede en Sociale Uitsluiting 1997*. Leuven: Acco.

Vranken, J., De Boyser, K., Geldof, D., & Van Menxel, G. (2002). *Jaarboek Armoede en sociale uitsluiting 2002*. Leuven: Acco.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Pirliewiet vzw

Pirliewiet vzw organiseert sinds 1987 kinderkampen, tienerkampen en gezinsvakanties voor mensen in armoede. Sinds 2004 verzorgen tientallen vrijwilligers elk jaar 2 of 3 gezinsvakanties, een tienervakantie, een volwassenenvakantie en 2 kinderkampen. Hiernaast vinden er elk jaar ook nog een paar 3-daagse weekenden plaats. Er gaan elk jaar meer dan 500 deelnemers mee op de vakanties.

De deelnemers aan de vakanties zijn vooral generatie-armen, mensen die niet anders gekend hebben dan de kansarme omgeving waarin ze zich bevinden. Pirliewiet vzw kiest ervoor om de definitie van Vranken en Geldof (1998) te gebruiken binnen hun organisatie.

"Armoede is een netwerk van sociale uitsluitingen dat zich uitstrekt over meerdere gebieden van het individuele en collectieve bestaan. Het scheidt de armen van de algemeen aanvaarde leefpatronen van de samenleving. Deze kloof kunnen ze niet op eigen kracht overbruggen" (Vranken, Geldof & Van Menxel, 1998).

Pirliewiet vzw gaat elk jaar op zoek naar vrijwilligers die de deelnemers aan de vakanties willen begeleiden. Dit werkt dan in 2 richtingen. De begeleiders leren bij over de vierde wereld en de deelnemers kunnen allerlei vaardigheden bijleren. Deze formule zorgt voor wederzijds respect en openheid naar elkaar.

Om de vakanties te kunnen organiseren, doet Pirliewiet vzw beroep op subsidies van Toerisme Vlaanderen en giften van scholen, particulieren en andere organisaties. De deelnemers moeten voor een vakantie telkens een kleine bijdrage betalen.

Bron: Pirliewiet vzw. (n.d.). *Wat doet Pirliewiet?* Geraadpleegd op 10 mei 2012, op www.Pirliewiet.be

Bijlage 2: tabellen respondenten

Tabel respondenten: algemene gegevens

	Leeftijd	Geslacht	Beroep	Burgerlijke staat	Woonplaats
Respondent 1	62	Vrouw	Werkloos	Gescheiden	Antwerpen
Respondent 2	59	Vrouw	Werkloos	Gescheiden	Antwerpen
Respondent 3	43	Vrouw	Conciërge	Gehuwd	Tienen
Respondent 4	50	Vrouw	Geen	Gescheiden	Willebroeck
Respondent 5	54	Man	Arbeider	Gescheiden	Brussel
Respondent 6	25	Vrouw	Werkloos	Verloofd	Schaarbeek
Respondent 7	50	Vrouw	Arbeidster	Gescheiden	Brussel
Respondent 8	44	Vrouw	Werkloos	Gescheiden	Turnhout
Respondent 9	54	Vrouw	Werkloos	Werkloos	Turnhout
Respondent 10	45	Vrouw	Arbeidster	Ongehuwd	Brussel
Respondent 11	61	Vrouw	Werkloos	Gescheiden	Leuven
Respondent 12	41	Vrouw	Arbeidster	Gehuwd	Leuven
Respondent 13	44	Vrouw	Werkloos	Gehuwd	Turnhout
Respondent 14	46	Man	Werkloos	Gehuwd	Turnhout
Respondent 15	38	Vrouw	Arbeidster	Ongehuwd	Tienen
Respondent 16	65	Vrouw	Gepension eerd	Weduwe	Gent
Respondent 17	59	Vrouw	Werkloos	Gehuwd	Gent
Respondent 18	52	Vrouw	Werkloos	Gehuwd	Hoboken- Polder

Tabel respondenten: vakantie-ervaring

	Volwassenen- kampen	Gezins- kampen	3-daagse	Vakantie zonder Pirlewiet?	Vakantie zonder organisatie?
Respondent 1	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee
Respondent 2	Nee	Ja	Ja	Ja	Ja
Respondent 3	Nee	Ja	Ja	/	/
Respondent 4	Nee	Ja	Ja	/	/
Respondent 5	Ja	Nee	Nee	/	/
Respondent 6	Ja, 1 keer	Nee	Nee	Ja	/
Respondent 7	Ja	Ja	Nee	/	/
Respondent 8	Nee	Ja	Ja	Ja	Ja
Respondent 9	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Respondent 10	Ja, 1 keer	Nee	Nee	Ja	nee
Respondent 11	Nee	Ja	Ja	Nee	Nee
Respondent 12	Ja, 1 keer	Nee	Nee	Ja	Ja
Respondent 13	Nee	Ja	Ja	Nee	Nee
Respondent 14	Nee	Ja	Ja	Ja	Ja
Respondent 15	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee
Respondent 16	Ja	Nee	Nee	Ja	Ja
Respondent 17	Nee	Ja	Ja	Ja	Nee
Respondent 18	Nee	Ja	Ja	Ja	Ja

Bijlage 3: topiclijst

1. Voor de vakantie

1.1 Praktische regeling van de vakantie

- a. Contact met Pirlewiet
- b. Begeleiding

1.2 Verwachtingen ten opzichte van de vakantie

1.3 Redenen om op vakantie te gaan

2. Tijdens de vakantie

2.1 Primaire relaties

- a. Gezin
- b. Familie
- c. Opvoedingssituatie

2.2 Secundaire relaties

- a. De overige deelnemers
- b. De monitoren

2.3 Gevoelens

- a. Soorten gevoelens: angst, eenzaamheid, geluk, zelfvertrouwen, autonomie, ...
- b. Drempels
- c. Verwachtingen

2.4 Activiteiten/bezigheden

3. Na de vakantie

3.1 Primaire relaties

- a. Gezin
- b. Familie
- c. Opvoedingssituatie

3.2 Secundaire relaties

- a. De overige deelnemers
- b. De monitoren
- c. De buurt
- d. Vrienden
- e. De school van de kinderen (optioneel)

3.3 Gevoelens

- a. Soorten gevoelens: angst, eenzaamheid, geluk, zelfvertrouwen, autonomie, ...
- b. Verwachtingen ingevuld of niet

3.4 Activiteiten/bezigheden

- a. Werk
- b. Hobby's
- c. Vrije tijd

Gebruik van openbare faciliteiten

- a. Gemeentelijke faciliteiten
- b. Openbaar vervoer

Bijlage 4: interviewschema

Voorstelling + anonimiteit

Wat betekent vakantie voor u?

1. Voor de vakantie

- Waarom bent u op vakantie geweest?
 - o Wat verwacht u van een vakantie?
 - o Wat verwachtte u van een vakantie met Pirliewiet?
 - Een verschil met gewone vakanties?

- Hoeveel keer bent u al op vakantie geweest? En hoeveel keer met Pirliewiet?
 - o Wat is het verschil tussen de vakanties alleen en vakanties met Pirliewiet?
 - o Welk soort vakantie was het? (gezin, volwassenen)

- Hoe hebt u de voorbereidingen van de vakantie ervaren?
 - o Hoe werd u op de hoogte gebracht van de vakantie?
 - o Welke informatie hebt u op voorhand gekregen?
 - o Wat is het makkelijkste aan de voorbereiding? En het moeilijkste?
 - Waren er dingen die u niet goed wist?
 - Had u hulp nodig? Van wie? Hoeervaarde u dat?

- Hoe bent u in contact gekomen met Pirliewiet?
 - o Wanneer en via wie voor het eerst van Pirliewiet gehoord?
 - o Waarom hebt u voor Pirliewiet gekozen?

2. Tijdens de vakantie

2.1 *Primaire en secundaire relaties*

- Met wie ging u op vakantie?
 - o Indien met gezin: hoeervaarde u de gezinsbanden tijdens de vakantie?
 - o Hebt u activiteiten in gezinsverband gedaan? Welke? Hoevoelde u zich toen?
 - o Waarom met deze personen?

- *Hoeervaarde u het contact met de andere deelnemers?*
 - o Hoe verliep het eerste contact?

- Waren er conflicten, ruzies? (voorbeeld)
 - Hoe reageerde de groep hierop?
 - Hoe reageerde u hierop?
 - Hoe voelde u zich hierdoor?
- Hoe ervaarde u het contact met de monitoren?
 - Hoe verliep het eerste contact?
 - Hoe voelde u zich hierdoor?
- Hoe ervaarde u het om met een grote groep op vakantie te gaan?

2.2 Gevoelens

- Hoe voelde u zich tijdens de vakantie?
 - Werden uw verwachtingen ingelost?
 - Hebt u problemen ervaren tijdens de vakantie? Zo ja, welke?
 - Heeft u iets bijgeleerd over uzelf tijdens de vakantie? Hoe? Wat?
- Zou u opnieuw een vakantie willen plannen?
 - Zo ja, waarom?
 - En zonder Pirlewiet?

2.3 Activiteiten

- Welke activiteiten waren er op de vakantie?
- Hoe hebt u de activiteiten op het kamp ervaren?
- Hebt u zelf gekozen voor de activiteiten?
 - Hoe voelde u zich bij het maken van deze keuzes?
- Hebt u iets bijgeleerd op de vakantie? Wat?
 - Hoe voelt u zich daarbij?

3. Na de vakantie

3.1 primaire en secundaire relaties

- hoe verliep het contact met uw gezinsleden voor de vakantie? Hoe voelde u zich daarbij?
- hoe kijkt u terug op de omgang met uw gezin na de vakantie?
 - Hebt u een verandering gemerkt? Op welke manier? Hoe lang?

- Hoe verliep het contact met uw buurt, familie, vrienden voor de vakantie? Hoe voelde u zich daarbij?
- Hoe ervaart u de omgang met uw buurt, familie, vrienden,...?
 - o Hebt u hier een verandering gemerkt? Op welke manier? Hoe lang?

3.2 Gevoelens

- Hoe voelde u zich bij de thuiskomst na de vakantie? En uw gezin?
 - o Hoe kwam dat?
 - o Is dat gevoel lang gebleven? Hoe komt dit?
- Hebt u nog contact met de deelnemers? Hoe er vaart u dit?
- Hebt u nog contact met de monitoren? Hoe ervaart u dit?
- Hoe voelt u zich nu?

3.3 activiteiten

- Hoe ervaart u uw dagelijkse bezigheden?
 - o Hebt u hier een verandering gemerkt? Op welke manier? Evolueert dit in de tijd?
- Wat doet u in uw vrije tijd?
- Hoe ervaart u uw vrije tijd?
 - o Vult u deze op een andere manier in? Hoe dan?

3.4 gebruik van openbare faciliteiten

- Maakt u gebruik van het openbaar vervoer?
- Hebt u een verandering gemerkt in het gebruik van het openbaar vervoer?
 - o Op welke manier?
- Neemt u deel aan gemeentelijke voorzieningen/activiteiten?
- Hoe ervaart u de gemeentelijke voorzieningen/activiteiten?
 - o Hebt u hier een verandering gemerkt?
 - o Bent u er meer/minder bij betrokken? Hoe komt dit?

Is uw betekenis van vakantie veranderd?

4. demografische gegevens

- Hoe oud bent u?
- Wat is uw burgerlijke status?
- Heeft u kinderen? Hoeveel? Hoeveel wonen er nog thuis?
- Wat is uw nationaliteit?
- Wat is uw hoogst behaalde diploma?
- Werkt u? Wat is uw beroep?
- Wat zijn uw hobby's?
- Van waar komt uw voornaamste inkomen:
 - o Werk
 - o Werkloosheidsuitkering
 - o Bestaansminimum of andere OCMW steun
 - o Ziekte of invaliditeitsverzekering
 - o Pensioen
 - o Andere: ...

Is er nog iets wat u wil zeggen?

Bedanken voor interview

Bijlage 5: voorbeeldinterview

Interview nr 14 in Turnhout

Een erg vriendelijke man, heel openhartig. Woont vlak bij het station van Turnhout in een rijhuis. Het is een heel proper en ruim huis in een rustige buurt.

Euh wat betekent vakantie eigenlijk voor u?

Vakantie dat is euh gezellig met het gezin weg dat ge allé nu op dit ogenblik hebben wij zelf ne caravan staan, ne caravan, daar gaan we nu op vakantie hene, in het weekend als het goei weer is zijn wij weg, vrijdag 's avonds en ja, dan zitten wij daar lekker buiten zo, allé efkes niet aan werk denken.

Jaja, dat is vakantie.

Dat is vakantie.

En waarom bent u dan eigenlijk op vakantie geweest?

Stilte.

Daarom ook om om?

Voordat wij met Pirlwiet op vakantie geweest zijn de eerste keer, ik denk dat dat in 2000, nee in 94 of 95 was dat denk ik. Daarvoor waren wij nog nooit op vakantie geweest als gezin. Ik met mijn vrouw en toen ons xxx, dat was ja, we waren wel eens naar een pretpark geweest ofzo, maar echt op vakantie dat was gewoon thuis zitten en als het goei weer was eens ne dag gaan zwemmen. Dat was bij ons in den tijd toen vakantie. Maar nu heb ik ook geluk gehad om een job te vinden en met Pirlwiet mochten we 2 kere meegaan, op een gezinsvakantie, maximum. En toen in de vereniging waar wij in zaten toen, in binnen zonder bellen zeiden ze, ah wij organiseren iets in Turnhout, euh Pirlwiet organiseert gezinsvakanties en dan euh hebben wij ons daarop ingeschreven, zijn wij daaruit ook geselecteerd want dat was toen gij moogt mee gij moogt mee gij moogt volgend jaar mee omdat die plaatsen toen hel beperkt waren, hebben we het geluk gehad vanaf de eerste keer dat we ingeschreven waren dat we meemochten en dat was echt de hemel op aarde, dat was de eerste keer dat wij eens met ons gedrieetjes weggingen toen euhm want echt op vakantie gaan dat ging toen financieel helemaal niet, want omdat ons xxx medisch, allé heel veel medische medische zorgen nodig had in de eerste jaren, waren wij ook heel diep euh in een diepe put in allé financieel, omdat ze ziek was, xx heeft bijna 4 maanden in de couveuse gelegen en dan het eerste jaar was dat ziekenhuis in, ziekenhuis uit, dus onze financiële kant was toen

dieje ogenblik heel slecht, dus dat was wel heel plezant, dat was toen voor 1000 frank, dat weet ik nog goed, konden wij met drieën een heel week naar de Ardennen.

Jajaja.

Ja dat was keiplezant.

Ja oké. En euh wat verwachtte u toen eigenlijk van de vakantie?

(stilte)

Euhm het was in het begin wel zo van ja gaan ik daar wel mensen leren kennen, euh gaat dat wel klikken daar euh, omdat wij altijd als wij gingen zwemmen was dat met een broer of een zuster of met een kozijn dat was altijd zo meer vriendjes, vrienden en familie gericht en nu was zo helemaal alleen e weg, dat was zo eigenlijk van we waren met een bang hart vertrokken maar uiteindelijk was dat toch 100% meegevallen.

Ah jaja.

Ook omdat ze toen met Pirlwiet hadden ze dan al die werkgroepen en zo en ge waart eigenlijk verplicht om een beetje uiteen te gaan.

Ah ja!

Want zij hebben dan die werkgroepen maar die waren dan meestal voor mannen of vrouwen, was ook wel voor gemengd, maar de grote hoop was zo wat gesplitst dat ge echt zo dat ze zeiden van ge moet uiteen gaan.

Ja.

En dan 's namiddags was dat dan met uw gezin dat ge weg kost gaan. De verwachtingen waren ja redelijk hoog en die zijn ook volledig ingevuld.

Jajaja oké. En vond u dat dan jammer dat er dan zo 2, dat het apart was voor mannen en vrouwen?

Nee, dat was eigenlijk, viel dat best mee omdat ge dan ook andere mensen, ge gaat automatisch met andere mensen in contact komen en uiteindelijk hebben we daar dan ook nog mensen leren kennen van Turnhout die we van te voren niet kenden en uiteindelijk zijn dat ook nog kameraden geworden en op een gegeven ogenblik zijn dat nog kameraden, niet meer zoals toen in dieje tijd, in dieje tijd was dat heel intens, kwamen we allé kwamen we praktisch minstens ene keer per maand bij een, nu is dat zo ne keer af en toe maar toch hebben we heel veel goeie herinneringen eraan.

En bent u vroeger als kind dan op vakantie geweest?

Euhm ik zen 2 kere op vakantie geweest met het school omdat dat verplichte vakantie was, maar daarvoor of daarna eigenlijk met het gezin nooit.

En hoe was het dan zo om de eerste keer met het gezin op vakantie te gaan?

Oh dat was heel plezant. Heel plezant was dat.

Oké en zo het contact met Pirlewiet hoe hebt u eigenlijk van van Pirlewiet leren kennen?

Dat was via binnen zonder bellen.

Ah ja.

Dat is een vereniging hier in Turnhout waar de armen het woord nemen. Nu is dat het antwoord, dat is misschien beter bekend, maar vroeger was dat binnen, vroeger was dat binnen zonder bellen, mensen met een hart, wonen in Turnhout en den anjer. Die is dan later bij gekomen en uiteindelijk zijn al die vzw's bijeen gesmolten om dat dan ook het geld allemaal bijeen zat ook omdat we toch altijd samenwerkten. Seg is het nu goed (tegen de hond) omdat we toch altijd samenwerken rond hetzelfde, hebben we uiteindelijk gezegd we gaan we gaan onze handen bij mekaar slaan en ene vzw, een rekening en dan werkte dat gemakkelijker.

Ja.

En dan zijne ne ik zo 2 kere mee op verlof kunnen gaan en dan hebben we 2 kere mee een weekend gedaan.

Ja en had u ervoor al gehoord van Pirlewiet?

Ervoor nog niet nee.

Nee oké. En euhm ja hoeveel keer bent u zo ondertussen al met Pirlewiet op vakantie geweest?

4 keer, euh 2 kere een heel week en 2 kere een weekend.

Jaja en de eerste keer was in 94?

Ja 94 of 95, dat was helemaal in het begin als Pirlewiet bestond.

Jajaja oké en euhm ja wat wat vond u eigenlijk het belangrijkste aan die vakantie van Pirlewiet?

(stilte)

Het.

Of u zegt ook wel dat u soms met de caravan op vakantie gaat?

Ja maar dat is nu.

Jaja wat is zo het grootste verschil tussen die vakanties en de vakanties van Pirliewiet?

Die vakanties het verschil is we zitten er financieel beter voor tegenover toen want voor dat wij onze caravan hadden gingen wij alle jaren naar de zee.

Ah ja.

Het is omdat we dan zeiden we kunnen beter dat geld in dieje caravan steken, dan kunnen we dikwijler hene gaan. Want vanaf 1 april tot 1 oktober zitten wij daar bijna continu.

Jajaja.

Op de camping.

En wat is zo het verschil tussen zo de vakanties?

Het grootste verschil is euh Pirliewiet hadden we enkel (hond blaft) en nu met de caravan is het eigenlijk, de vakantie is eigenlijk gelijk datge thuis zit ge moet nog altijd uwe was uwe kook en vanalles doen bij Pirliewiet was dat beperkter ge moest alleen de afwas doen en het werd van tevoren allemaal op tafel gezet, alhoewel dat wijlie allé er werden ook taken verdeeld da ge allé dat was dan als ge elke taak die dat er was, dat ge da minstens ene keer gedaan, ene keer afgewassen, ene keer afgeruimd, ene keer euh de kamers uitgekeerd euh, de wc's gedaan allé dat waren zo allemaal taakjes zo en op die week moest ge dat minimum ene keer gedaan hebben.

Ja.

De goei taakskes en de slechte taakskes, dat moest ge allemaal ene keer gedaan hebben, dat vond ik wel plezant omdat ge dan ook euh de ene dag moeste gij euh een klus doen en de andere dag waarde gij vrij voormiddag, en de andere dag moeste gij 's middags een klus doen, waart gij 's middags vrij, moest gij 's avonds een klus doen waarde gij 's avonds vrij en nu is het eigenlijk ons vakantie is eigenlijk zo goed als thuis want ge gaat naar dieje caravan enge moet toch nog zelf uw eten koken en al die dinges maar toch is dat nog anders omdat ge daar, ge blijft daar wat langer liggen, ge blijft daar wat langer op euh toch nog wel een verschil.

Oké goed en euh waar bent u zoal naartoe geweest met Pirlwriet?

Wij zijn euh ene keer naar Hastière geweest euh ne keer naar oh dat was tegen Brugge, hoe noemde dat weer juist, ja ik zal Brugge pakken, dat was een gemeente naast Brugge, daar zijn we dan 2 kere geweest, ne keer een week en ne keer een weekend en vorig jaar zijn wijllie, ja zijn we ook nog ne keer ergens hene geweest met Pirlwriet, maar dan onze xxx en ons xxx hebben al een paar kere met Pirlwriet op de kindervakanties geweest, maar naar waar juist dat weet ik niet meer.

Jaja oké goed en euh zo de voorbereidingen van de vakantie, hoe hebt u dat ervaren?

Dat is hier meestal de avond vandien, dat is zo hectisch van dat nog pakken dat nog pakken dat nog pakken.

Zo een beetje stress.

Een beetje stressig.

En zo om het financieel rond te krijgen, de eerste keer bv, had u daarvoor een systeem ofzo dat u maandelijks wat weg, aan de kant leggen van uw geld of lukte dat eigenlijk redelijk goed?

Dat were door onze budgetbegeleider opzij gezet en zodra wij dat bijeen hadden werd dat doorgestort naar Pirlwriet.

Ah jaja en nu de laatste tijd ,heeft u ook nog zo een systeem dat u zo geld aan de kant zet of?

Maar toen dieje tijd rookte ik, en toen ben ik gestopt met roken en dan zij wijllie begonnen met elke pakske dat ik normaal kocht stak ik in een potteke en daarvan zijn wij dan 5 jaar naar de zee geweest.

Ah ja.

Allé elk jaar dat potteke gepakt euh hup naar de bank hup zoveel hebben we, naar de zee een appartement sjiek, via vakantieparticipatie was dat toen en dan die week dat wij dan aan de zee zaten leefden wij als god in Frankrijk.

Ja.

Manier van spreken daar kijken wij naar niks want daar was dat geld echt voor.

Jaja.

Allé daar werd hier voor gespaard eigenlijk.

Ah jaja oké.

En nu wordt er ook nog voor gespaard, het geld houden we nog altijd opzij allé dat wordt nog altijd op zij gezet nu gaat dat meestal naar het staangeld van de caravan, euh de elektriek van de caravan.

Ja, maar eigenlijk wel nog een beetje naar de vakantie zo?

Jaja.

Oké en euh zo bijvoorbeeld het transport en zo, had u daar hulp bij nodig om dat zo allemaal te regelen, van de valiezen pakken zo de eerste keer dat u met vakantie ging?

Ja toen kwam, toen heeft xx ons komen helpen, allé mijn vrouw komen helpen ten minste. Toen euh.

Is dat een begeleidster, xxx?

Xx is een begeleidster van, toen was dat het spoor, zij is een begeleidster van het ocmw.

Ah ja.

Euhm maar toen moesten wij altijd op een bepaald uur aan het station zijn hier en dan kwam er een bus die pikte dan al de mensen op en dan rijden ze naar de bestemming.

Jaja.

Maar naar de weekends toe, moeste dan op eigen kracht naar ginder komen.

Ah jaja.

Gelijk als dat eerste weekend in Brugge, zijn we dan met de trein tot aan het station gegaan in Brugge en daar hebben ze ons dan komen halen met auto's.

Jajaja.

Maar dan vorig, allé dit jaar eigenlijk zijn we met onze eigen auto naar ginder gereden.

Ah jaja.

Want toen dieje tijd had ik nog gene auto. Toen was dat niet te betalen.

Maar u hebt dus wel hulp gehad die eerste keer toen u op vakantie ging?

Jaja.

En was dat toen ook nodig of?

Ja.

Jaja en voor wat, heeft u hebt u zoal hulp nodig gehad?

Het was vooral voor de valies in te pakken.

Jaja en euh.

En dan met die inschrijving en.

Ah jaja het papierwerk eigenlijk ook een beetje.

Jaja.

En euh hoe wordt u zo op de hoogte gebracht van een vakantie?

Toen was dat per brief, dat was gewoon, dat is juist vorige week hebben wij nog een brief bijgehad voor de kindervakanties maar hij kan juist onze xxx niet dus. Meestal was dat per brief.

Jaja en weet u nog welke informatie u zo op voorhand krijgt?

Ja dat is euh waar ze heen gaan.

Ja.

(stilte, zoekt naar de brief)

Dat is vooral waar ze heen gaan, wat er zo allemaal wat te doen is, voor wanneer, voor wanneer dat ge in moet schrijven, van die dingen en al dat soort dingen.

Jaja en euh weet u zo wat het gemakkelijkste is aan de voorbereiding? Of heeft u nu nog altijd nodig bijvoorbeeld bij het pakken van de valiezen?

Nee, nu niet meer.

Dat is eigenlijk routine geworden een beetje?

Ja.

Jaja. Oké en hebt u zo echt positieve punten of negatieve punten die u zegt van aan de voorbereiding? Dat u nu nog zegt van dat is eigenlijk nog heel moeilijk?

Nee.

Nu niet meer?

Pas op de laatste, de avond voor vertrek is het wel altijd wel wat stressig, er staat toch al meer klaar als toen.

Ja oké en tijdens de vakantie zelf, u ging, u ging, u nam deel aan de gezinsvakantie hé?

Ja.

2 keer de gezins en 2 keer de driedaagse?

Ja in het begin was dat nog 2 daagse.

Jajaja en euhm hoe was dat zo om met het gezin op vakantie te gaan? Hoe verliep dat contact, hoe ervaarde u dat?

Dat was helemaal anders als hier thuis, veel lossier.

Ah ja.

Allé dat is mijn ding daarvan euhm.

Ja weet u ook hoe dat komt dat het zo zo lossier was?

Allé ge zit meer in een euh een ontspanner sfeer zo hé.

Jajaja en kan u zo eens een voorbeeld geven van van op welke manier het anders was?

(stilte)

Wacht ze. Allé ge ging ginder lossier met elkaar om, ge kon meer verdragen van elkaar euhm ge komt meer verdragen van mekaar.

Jaja oké en daar ook zo activiteiten die jullie met het gezin samen gedaan hebben?

Dat was altijd 's namiddags, 's namiddags was daar altijd reisbureau.

Ah ja.

Dan hadden ze daar in de buurt dingen uitgestippeld die ge kon gaan doen en dan deden ze u met de auto brengen en dan kwamen ze u op een afgesproken uur terug halen.

Ah jaja en hoe ervaarde u dat zo om met het gezin weg te zijn?

Na die vakantie hebben wij dat veel meer gedaan.

Zo uitstappen met het gezin maken?

Ja, dat hebben we toen veel meer beginnen doen als ervoor eigenlijk.

Jaja en hoe komt dat denkt u?

Omda ge daarvan geproefd had hé.

Jaja.

Allé als wij nu van tevoren gingen wij wel eens naar Bobbejaanland of naar Plopsaland of naar het stadspark of in Holland gaan zwemmen maar daar bleef het dan wel bij.

Jaja.

Toen zijn we dan ook meer verder weggegaan, naar Antwerpen zijn wij een paar kere geweest en dan euh naar euh ander pretparken verder weg met de trein enzo, we gingen wat we vroeger nooit gedaan hadden, met de trein naar de zee, dat we van tevoren nooit gedaan hadden. Allé we gingen veel meer weg eigenlijk.

Veel meer weg.

Veel meer en ook veel meer als gezin en niet zo met vrienden en familie zo ook meer zo alleen weggaan.

Jaja. En waarom dan eigenlijk meer met het gezin weg alleen?

Ja vroeger als wij weggingen was het altijd met die zus van xxx of met die broer van mij of met vrienden omdat ge dan iemand vertrouwd rond u had eigenlijk dat gekende dat ge tegen wist tegen kon klappen eigenlijk zo en eigenlijk met dat van Pirlwiet weg te gaan zijn we ook euh allé meer durven weggaan om euh als we verkeerd waren met dingetjes zo allé met vragen dat ge moet stellen van seg als ik nu naar, ge ging bijvoorbeeld naar de zee gaan en ge hebt de trein moeten pakken en ditte en zo, ik zou dat nu, nu heb ik dat veel rapper gedaan dan ervoor.

Jaja.

Dervoor zullen we altijd geprobeerd hebben dat we met iemand mee konden rijden of dat we zelf niks moesten voorzien.

Ja en waarom hebt u dan eigenlijk euhm beslist om mee te gaan op vakantie? Terwijl u dat er voor nooit gedaan had eigenlijk.

Dat was eigenlijk opgelegd. (lacht)

Ah.

want toen als ze dat voorstelde was dat zo nog van ooh, zullen wij dat wel doen, is dat wel iets voor ons en toen had xxx eigenlijk gezegd van en jullie zult mee gaan.

Ah ja.

En dat is toen 100% meegevallen.

En dat heeft de bal eigenlijk zo een beetje aan het rollen gebracht?

Ja.

En zo het eerste contact met de deelnemers, op de eerste vakantie, hoe ervaarde u dat?

Dat was heel stroef.

Ja?

Jaja, ik zou niet naar iemand gestapt hebben en hé ik ben xxx en wie zeide gij en van waar komde gij, dat was zo stillekes moest dat inrollen.

En lukte dat dan ook uiteindelijk?

Uiteindelijk lukte dat en we kenden dan omdat die euh die Pirlwriet komen voorstellen had in binnen zonder bellen, kende we die al, xxx, xxx.

Ja.

En xxx ook xxx ja xxx kenden we dan. Omdat die ook in binnen zonder bellen kwamen en zo en dan die hebben ons ook dan zo er mee door getrokken dan zo.

Jaja en hoe hoe voelde u zich daarbij om die nieuwe mensen te leren kennen?

Dat was ver, ja vervelend.

Ja?

Ja, in het begin was dat zo echt van moet dat nu echt.

Ja ja.

We zijn nu toch al hier laat ons dat toch gerust, zo was dat helemaal in het begin. Maar naar de vakantie toe was dat dan helemaal anders, dan hadden we daar keiveel vrienden

gemaakt want euh de eerste keer dat we dan op weekend waren, was dat dan de foto's meegeven en zo, gelijk als nu vorig jaar ook waren we voor de eerste keer terug mee geweest na 15 jaar. Omdat xxx belde seg xxx hebde gij geen goesting om mee te gaan want ik had al een paar kere tegen xxx gezegd van wijlle horen niks ne meer van Pirlewiet, omdat dat secretariaat nu uitgegeven was aan een interne dienst waren een hele hoop adressen kwijtgespeeld enzo en nu belde xxx van seg xxx als ge goesting hebt om mee te gaan, ge kunt mee er is nog plaats. Allé wij dan terug ingeschreven, dan direct terug ne hele hoop oude mensen leren, terug gezien, en was dat ooh zij zijt fel veranderd, en ooh xxx gij zijt groot geworden, dat was wel...

Jaja en zo euhm waren er veel conflicten of ruzies?

Neeje.

Nee.

Juist dees jaar heeft er wel een conflict geweest maar ja dat is dan als het waar was ja.

Hoezo?

Ja der was euh iemand was haar handtas kwijt en dan was ze hem vergeten in het zwembad en dan was hem weer gepikt dat was zo een beetje...

Een beetje verwarrend?

Dat was een van enigste dingen dat ik ooit meegemaakt hebt. Ooh en in Hastière ook nog is met die buurvrouw, dat was die, dat was een kasteel dat ze huurde en daarnaast woonde er een en die kwam altijd van haar voeten maken omdat wij daar buiten aan het spelen waren. Allé dat waren ook allemaal klein mannen, dat is heel veel lawaai hé. Dat weet ik ook nog.

Ah ja en zo die conflicten van vorig jaar dat u zei, hoe ervaarde u dat zelf?

Ik heb mijn eigen daar eigenlijk niet veel van aangetrokken.

Ja het houdt u niet tegen om nog eens mee te gaan?

Oh nee ik heb direct gezegd van als ge ne brief stuurt, komen we volgend jaar terug.

Jaja en zo het eerste contact met de begeleiders op de eerste gezinsvakantie, hoe verliep dat?

Dat was ook moeilijk, want dan allé dan kwamen wij daar aan, stond dat eten klaar natuurlijk en per gezin moest ge aan een tafel gaan zitten en daar gaven ze daar een

gezin bijzitten als begeleider, want dat waren meestal ook gezinnen die meegingen als begeleider. Dat was zo dan wel, ah wie zeide gij, dat was zo een beetje...

Zo een beetje vragen stellen.

Ja.

Jaja en en hoe evolueerde dat dan?

Naar tijd ging dat ook wel helemaal soepel hé.

Jaja. En durfde u dan op het einde ook zelf stappen zetten om mensen te leren kennen?

Ja.

Toch wel jaja. En met zo ne grote groep op vakantie gaan, hoe ervaaarde u dat?

Dat is kei plezant.

Ja?

Het is soms wel aanpassen want iedere mens is anders.

Ja.

Maar toch gelijk als nu dees jaar ook, dat was direct ho hé kende gij mij nog en dan waren er ook heel veel nieuw natuurlijk en dat klikte eigenlijk onmiddellijk toen. Tegenover de eerste keer was dat een groot verschil.

Ja ja en hoe voelde u zich tijdens de vakantie?

Goed.

Goed ja en kan u dat zo zo een beetje omschrijven of een voorbeeld van geven?

Allé bij Pirlwiet als ge daar, ene keer als ge daar bij in die dinges zit, dan voelde u eigen daar ook direct thuis. Want ge wordt automatisch euh als ge in een hoekske gaat zitten, laat ik nu maar zeggen, wordt ge er automatisch terug mee in getrokken. Ge krijgt daar heel veel vriendschap zowel van euh medevakantiegangers als van euh begeleiders. En vooral die dat ge dan al kent dat is direct zo van...

Ja ja oké en hebt u zo problemen ervaren tijdens de vakantie? Waren er dingen die u op voorhand niet wist die dan een verrassing was voor u?

Niet speciaal.

En hebt u over uzelf iets bijgeleerd tijdens de vakantie?

Ja.

Ja?

Ja want dan in die workshops gelijk als dit jaar in die workshops was dan euh digitaal fotografie, daar heb ik dan weer heel veel van mijne camera dan geleerd. Euh ik heb ooit ook zo wat van alle, ik zen het ondertussen al vergeten, gelijk als toen in Hastière was er ook zo ne workshop Frans, dat ge zo een paar Franse woorden leerde zo, dat was wel plezant zo.

Jaja.

Euh en dan rond cultuur werkten ze ook heel veel. Museums gaan bekijken enzo.

Jaja en hebt u ook uzelf beter leren kennen tijdens die vakanties? Of iets over uzelf geleerd wat u nog niet wist?

Ja dat ik daar veel eerder geneigd zijn, zei xxx toch altijd om te helpen af te wassen (lacht).

Ah jajaja.

Allé dat is in het antwoord ook zo. Allé rap voor iemand klaar staan.

Een helpende hand?

Ja.

Jaja oké. En euhm zo het maken van de keuzes zo voor de activiteiten, ging dat goed?

Dat voormiddag wel, maar de reisbureau dat was altijd wel moeilijk.

Ja?

Ja dat was zo van, toen vooral de eerste keer, de tweede keer zo niet omdat ge dan al meer vertrouwd zijt met van maar de eerste keer was dat vooral heel moeilijk van hoe gaan we daarheen, toen zaten we dan ook in euh de Ardennen, ge kent daar geen Frans euh dat beperkt dan allemaal wel.

Jajaja en hoe voelde dat zo dat u die keuzes moest maken?

Ze hebben heel dikwijls voor ons gekozen, keuzes gemaakt.

Ah ja.

Vooral xxx toen in de tijd, die heeft ons toen heel hard mee op sleeptouw genomen.

Ja, en hoe voelde u zich daarbij?

In het begin was dat vervelend maar op het laatste voelde dat wel plezant aan omdat ge dan altijd iemand had waar ge altijd mee terecht kon en mee naartoe.

En en dan hoe evolueerde dat dan want in het begin zegt u van dat die keuzes eigenlijk een beetje voor u gemaakt worden, hoe komt het dan dat u op het laatste wel zelf kon kiezen?

Omdat we dan toch wisten euh xxx doet ons e weg en meestal bleef die dan ook bij ons de xxx dus dat was zo eigenlijk een beetje.

Een beetje vertrouwen.

Een vertrouwensgevoel zo dat ge dan had. Maar dan het jaar derop omdat ge het dan gewoon zijt, en dan was het ook in Brugge, dan kunt ge al meer zelf zeggen van we gaan naar daar of we gaan naar daar of naar daar.

Een beetje meer zekerder.

Jaja.

Oké, goed. En euhm zo de activiteiten van het kamp, hoe hebt u dat ervaren?

Lijk als van die workshops hebben we wel, allé ikke toch in ieder geval heel veel van bijgeleerd zoals ik daarjuist al zei, gelijk van cultuur en zo, ik ga heel graag musea bekijken, xxx niet, die vindt dat echt saai boel, ik ben daar dan natuurlijk wel heel geire en dan kan ik daar wel aan de bak.

Jajaja oké en euhm is zo een activiteit die u het meest is bijgebleven?

Ja, dat toneelstuk dat we ooit gemaakt hebben, in Brugge.

Ah ja zelf een toneelstuk gemaakt?

Ja dat was toen in de tijd van de Bakkeljauws en dan hadden we daar de Pirlowiets van gemaakt. En dat was dan euhm dat ging toen, xxx die was toen in verwachting en dat was dan een lid van de Pirlowiets. En er was geen geld om mee op verlof te gaan en dan was er toch op een gegeven moment, dan hadden we toch geld gevonden en die xxx beviel dan op kamp bij Pirlewiet, dat was zo een van de dingies dat echt bijgebleven is

Jajaja en hebt u ook negatieve ervaringen met de activiteiten?

Nee.

Nee oké goed. En euh zou u dan opnieuw een vakantie willen plannen dan met Pirliewiet?

Ja.

Ja en waarom wel met Pirliewiet?

Ook omdat ga dan terug mensen terug ziet van toen dat ge...

Jaja om die mensen terug te zien.

Ja en om foto's uit te wisselen van vorig jaar en zo, echt ge moet daaraan meedoen voor dat ge dat kunt weten.

Jajaja oké goed en euh u zegt dat u heel veel hebt bijgeleerd op de vakantie hoe voelt u zich daar dan bij dat u zo veel dingen leert?

Allé ik voel mijn eigen daar wel heel goed bij, want ik zou nu eigenlijk, dat is eigenlijk alleen een groot stuk bij Pirliewiet geleerd, ik zou nu ergens naar het station willen stappen, kunnen stappen en zeggen van ik moet naar daar de trein pakken, dat zou ik vroeger nooit gedaan hebben.

Ah ja dus het openbaar vervoer nemen, dat neemt u nu wel?

Ja.

En dat deed u ervoor nooit?

Niet gemakkelijk. Ja het stadsbuske naar het ziekenhuis of dat wel, maar...

Dat wel.

Daar hield het dan mee op.

Ja oké en weet u ook waarom dat komt dat u dat nu wel bijvoorbeeld kan doen?

Ook denk ik door het te doen in de tijd met Pirliewiet denk ik. Want dat gebeurde ook regelmatig als er van die workshops waren dat ge gewoon daar de bus pakte en naar de plaats reed.

Daar eigenlijk een beetje geleerd?

Ja.

En was het dan gemakkelijk om het hier zonder Pirliewiet dat te doen?

Ja.

Oké. En u zegt van dat u dat contact met het gezin op de vakantie veel losser was. Merkte u daar iets van na de vakantie hier thuis?

Ja.

Was dat dan het contact anders dan voor de vakantie?

Allé dan komt terug die dagelijkse sloom, ge gaat werken, uw kinderen weg doen euh, 's avonds die kinderen terug gaan halen, allé dan loopt dat allemaal terug naar de oude tijd, eigenlijk naar de gewone tijd bedoel ik, tegenover als ge die week op vakantie zijt, dan zijt ge van 's morgens tot 's avonds bijeen en vooral euh naar mijne kant toe, omdat ik fulltime werkte, zag ik die kinderen 's avonds dikwijls een half uur maar omdat ik ook toen werkte, dat was heel veel overuur maken om er boven op te komen maken, maar dat was heel veel overuren maken, dan was ik dikwijls pas om 10, 11 uren thuis en toen dieje tijd, zag ik er, ja ons xxx ging dan werk, ging ons klein halen, ons xxx halen, toen was ons xx nog alleen, die gaf die eten, in het weekend zag ik ons xxx soms zaterdag, allé 's zondags altijd, maar soms zaterdag omdat dat gebeurde dat ik zaterdag soms ook moest werken, dus dan zagen wij elkaar echt een heel week, zaten we een heel week op elkaars lip.

Jaja en was het contact dan terug helemaal hetzelfde als voor u op vakantie vertrok of was er toch nog iets anders eigenlijk?

De eerste weken is dat nog anders, van ah papa dat was toch plezant, en gaan we dat nog eens doen en al.

Dat trekt er zo een beetje uit?

Ja.

En weet u hoe lang dat zo ongeveer blijft hangen?

Ik weet de zee dat was, daar spraken ze, als wij met Pirliewiet was dat met de kinderen veel minder omdat ze toen nog klein waren maar toen dat we naar de zee gingen, dan spraken die toch ne hele tijd daarover.

Jaja, is dat dan een maand of of een twee weken?

Ja toch wel meer als een maand.

Ah ja, dus het blijft wel hangen eigenlijk?

Gelijk als we nu die caravan ook hebben eigenlijk, zitten we bijna, van 1 april tot 1 oktober continu bijna, maar toch vraagt die onze xxx omdat ons xxx al thuis weg is natuurlijk, vraagt onze xxx toch nog alle jaren papa gaan we dit jaar naar de zee, en pertang heeft hij op de camping heel veel vriendjes heeft en die zee die komt toch, die vraag naar de zee komt toch alle jaren terug.

Jaja oké en euhm zo het contact met, hebt u veel contact met de buurt?

Nee, niet speciaal, wij zeggen ne goeiedag tegen elkaar, als wij iets te zeggen hebben dan zeggen wij dat tegen elkaar, het is niet dat wij in ruzie leven, maar het is niet dat wij...

Nee geen goeie vrienden.

Nee

En had u vroeger voor u op vakantie ging, ook contact met uw burenen?

Ja.

Ja ook al. En zo het contact met vrienden en zo is dat veranderd na de vakantie?

Nee niet speciaal.

Niet speciaal oké. En euhm hoe voelde u zich zelf toen u terug kwam van de vakantie?

Uitgerust.

Uitgerust ja ja ja. En uw gezin?

Ik denk dat ook wel.

En was dat een gevoel dat ook lang bleef hangen, dat uitgerust gevoel?

Nee.

Nee?

Nee.

En is dat dan een paar dagen of een paar uren? (lacht)

Een paar dagen (lacht).

Een paar dagen.

Ik zeg het toen die periode, toen begon ik 's morgens om 8 uur en wist ik ook niet wanneer ik aankwam, nooit, want xx heeft dikwijls gezegd van hé neemt uw bed eens mee, ja die zag mij alleen nog voor te eten en slapen en dat was het.

Ah ja oké goed. En euh zo het contact met de deelnemers, hebt u dat nog met met euh?

Ik zeg een enigste van Turnhout daar hebben we nog contact mee.

En en hoe ervaart u dat zo dat dat u daar nog contact bij heeft?

Gewoon. Dat zijn gewone vrienden.

Dat zijn vrienden geworden echt?

Ja.

Oké goed en hebt u daar vaak contact mee met die mensen?

Niet zo vaak gelijk als in het begin. In het begin was dat veel meer.

En weet u hoe dat dat komt dat dat nu minder is?

Omdat dat zo wat verwatert zo.

Door de tijd eigenlijk.

Ja.

Oké en met de met de begeleiders, hebt u daar nog veel contact mee?

Nee.

Nee.

Ik spreek nu met xxx, omdat die regelmatig in binnen zonder bellen komt, met xxx en xxx wel ma voor de rest eigenlijk niet.

En vindt u dat jammer? Hebt u daar nood aan?

Nee ik heb daar eigenlijk, het is plezant van die terug te zien maar niet van seg nu zou ik die eigenlijk wel willen terug zien, het is wel plezant om die terug te zien.

Ja dat wel, maar eigenlijk meer contact is niet nodig?

Nee.

Jaja oké en zo nu, want de laatste vakantie is al eventjes geleden terug, een paar maanden?

Dat was in de zomer.

Jaja hoe voelt u zich nu? Merkt u nu nog zo iets van dat vakantiegevoel?

Neeje.

Nee helemaal niet?

Ik zen al terug naar de nieuwe vakantie aan het uitkijken.

Al opnieuw aan het uitkijken, jaja oké.

Ook omdat het dees jaar een speciaal jaar is.

Ja, het 25 jaar bestaan. En zo uwe dag hoe ziet die eruit?

Nu op het ogenblik op de schoolbanken. (lacht)

Ah ja ja.

Dat is weer zo maandag. Nee ik zen via de vdab ne cursus tuinman aan het volgen.

Ah jaja.

Ik heb 18 jaar op hetzelfde bedrijf gewerkt, daar zen ik dan vorig jaar weggegaan wegens ruzie met ne collega waar ik nu al heel veel spijt van heb. En dan niet meer echt aan de bak gekomen, altijd interims.

Jaja en euhm zo uwe dag ziet er dan nu waarschijnlijk helemaal anders uit dan voor de vakanties? Of eigenlijk wel?

Ja nu op dit ogenblik wel.

Ja, nu op dit ogenblik wel, maar ik bedoel stel..

Normaal is dat allé vanaf, vorig jaar was dat nog, toen werkte ik bij ne brouwer, dan was dat 's morgens om 9 uur beginnen, 's avonds om 7 uur thuis komen, eten, dan nog naar de vereniging, dan naar huis, douchen, slapen.

Ja, dat waren redelijk drukke dagen eigenlijk?

Jaja.

En was dat ook al zo voor u op vakantie ging?

Ja.

Daar is niet veel aan veranderd eigenlijk.

Nee.

En in uw vrijetijd?

Pas op ik zen wel meer euh op het laatste, was ik wel meer euh meer thuis ze.

Ja.

Op den duur deed ik veel minder overuren omdat ik het niet meer nodig had, allé niet meer nodig hebben, deed ik nog wel overuren maar minder als, minder als het begin, want toen was het werken om te werken allé leven om te werken, zo is het. Dat waren hier de overuren, eigenlijk mag ik dat niet zeggen, Belgisch betaald en dat was altijd ne schone cent om ne hele hoop rekeningen mee af te betalen.

En zo in uw vrije tijd heeft u bepaalde hobby's die u doet?

De meeste vrije tijd die ik nu op dit ogenblik heb, die gaat naar het antwoord en naar de stoomclub, treinen. Stoomtreintjes.

Ah ja.

Dat is vanaf euh de eerste april tot de 31ste oktober elk weekend. Zaterdag en zondag.

Ahja oké en is daar eigenlijk iets in in in in veranderd in de manier waarop ge dan uw vrije tijd invult?

Sinds dat wij op verlof gingen wel, ook omdat we nu euh ge zit nu met die caravan, daar gaan wij vrijdag 's avonds altijd henen tot zondag 's avonds, ge zit daar in de natuur euh, dat is anders.

En denkt u dat u die caravan gekocht zou hebben moest u niet meegegaan zijn met de vakanties van Pirlewiet?

Ik had die caravan veel vroeger moeten kopen, maar dan had ik misschien nooit met Pirlewiet meegegaan want xxx heeft altijd tegen gehouden, het is omdat die die broer van xxx ook op die camping staat in Heusel dat we hier ook een caravan hebben, anders hadden we die caravan nog niet gehad. Dus omdat die broer daar stond, dat xxx daaraan toegegeven heeft.

En euhm u zegt dat u op vakanties soms naar musea gaat, is dat iets wat u nu bijvoorbeeld ook doet in uw vrije tijd?

Euhm als er een wordt georganiseerd door het antwoord ofzo, ja.

En deed u dat vroeger ook zo daar naar toe gaan?

Nee, dat interesseerde mij vroeger niet.

Nee en hoe komt het dat dat dan nu nu wel is, omdat u het hebt leren kennen dan?

Omdat ge het leren kennen hebt, zo naar de Warande gaan in Turnhout, euhm dat deed ik vroeger ook nooit tot dat ik via euh binnen zonder bellen toen al denk, ne cursus gevolgd had op stap met de Warande, dan zijn ik ook meer naar de Warande beginnen gaan, ik moet altijd zo iets.

Iets hebben om u te duwen eigenlijk?

Ja.

Oké en euhm zo de gemeentelijke voorzieningen hier in Turnhout, is daar iets aan veranderd? Zoals bijvoorbeeld de bibliotheek, of of ja het zwembad is nu niet meer, maar het zwembad ging u daar soms naartoe?

Ja.

Deed u dat voor de vakantie ook al?

Het gebeurde dat wij al eens gingen zwemmen, dat was meestal in Holland of in de ... bergen. En sinds dat hier het zwembad gekomen is, gingen wij hier zwemmen, maar ja dat gaat nu niet meer.

Jaja en deed u dat vaker sinds u op vakantie geweest bent?

Ja, dan gingen wij wel vaker weg. Allé ik moet eigenlijk zeggen navenant de financiële toestand verbeterde, gingen wij wel vaker weg.

Jajaja oké goed. En is er iets wat u echt is bijgebleven van de vakanties van Pirlwiet? Waarvan u zegt van dat neem ik mee voor de rest van mijn leven?

De vriendschap die dat ge kunt opbouwen met wilde vreemde mensen op ne korte tijd.

Ja oké.

Dat is iets dat mij, want gelijk nu als met xxx en xxx daar zijn wij, daar komen wij nu nog, komen wij nu nog, als daar een feestje is, die laten altijd weten van seg komt ge niet naar het verjaardag feestje of bij ons was dat juist hetzelfde als wij ne communicant

hadden, onze xxx doet zijn communie, als ge goesting hebt moogt ge ene komen drinken, en dat was bij hun ook dus.

Dat is wel veranderd.

Jaja.

En zo uw betekenis van vakantie, is die veranderd door de vakanties met Pirliewiet?

Daar heb ik eigenlijk vakantie leren ontdekken. Fatsoenlijk. Want van te voren gingen wij gewoon ne daguitstap en dat was dan ons vakantie, zou ik toen nooit geen heel week aan een stuk verlof gepakt hebben, altijd maar ne dag. Maar ne dag verlof is ne dag minder loon en toen bij Pirliewiet dat was toch plezant hé, het gebeurt ook al wel eens dat we eens ne dag of 2 gingen.

Oké goed euhm dan heb ik eigenlijk nog een paar gewoon algemene vraagjes. Hoe oud bent u?

46.

Ja oké en euh u bent getrouwd?

Ja.

Ja en heeft 2 kinderen?

2 kinderen.

Ja en hoeveel wonen er daar nog van thuis?

1.

Eentje oké en wat is uw nationaliteit?

Belg.

En uw hoogst behaalde diploma?

Euhm nijverheidstechnieken-bouw.

Euh en momenteel volgt u dan de opleiding van de vdab?

Ja.

En van waar komt euh uw voornaamste inkomen? Of het gezin?

Voor het moment van werkloosheidsuitkering en dan de loon van mijn vrouw.

Euh oké, heeft u dan voor de rest nog iets wat u graag wilt vertellen?

Ze moesten meer mensen met Pirlawiet moeten kunnen mee laten gaan. Maarja dat kan niet hé.

Ja, dat is moeilijk denk ik. Ja oké, dan was het dat denk ik. Dan bent u enorm hard bedankt!

Dit is een voorbeeldinterview. Interviews 1, 2 (gedeeltelijk), 4, 5, 6, 7 en 12 bevinden zijn op de cd-rom. 2 interviews staan op een recorder, waarvan de geluidsbestanden niet overgezet konden worden. Interviews 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17 en 18 waren te grote bestanden om op de cd-rom te kunnen branden, deze kunnen uiteraard opgevraagd worden.

Bijlage 6: labellijst

1. Betekenis vakantie

- 1.1 Voor en na de vakantie
- 1.2 Verwachtingen
- 1.3 Waarom op vakantie
 - a. Algemeen
 - b. Met Pirliewiet
 - c. Verwachtingen ingelost?
- 1.4 Verschil met gewone vakantie
 - a. Zelfstandig
 - b. Met organisatie
- 1.5 Wensen

2 Praktische regeling

- 2.1 Contact Pirliewiet
- 2.2 Voorbereidingen (+gevoel)
- 2.3 Begeleiding
 - a. Uitleg
 - b. Hoe op de hoogte gebracht?
 - c. Hulp bij voorbereiding

3 Primaire relaties (contact + gevoel)

- 3.1 Tijdens de vakantie
- 3.2 Voor vs na de vakantie

4 Secundaire relaties (contact + gevoel)

- 4.1 Tijdens de vakantie
 - a. Deelnemers
 - b. monitoren
- 4.2 Voor vs na de vakantie
 - a. Thuisomgeving (familie, vrienden, buurt)
 - b. Deelnemers
 - c. monitoren

5 Gevoelens

- 5.1 Tijdens de vakantie
 - a. Conflicten/problemen
 - b. Ervaring grote groep

5.2 Voor vs na de vakantie

- a. Vertrek
- b. Thuiskomst
- c. Later moment

6 Activiteiten

6.1 Tijdens de vakantie

- a. Gevoel
- b. Opbouwen kennis/vaardigheden

6.2 Voor vs na de vakantie

- a. Dagelijks leven (werk/hobby's)
- b. Bibliotheek
- c. Musea

7 Gebruik openbaar vervoer

7.1 Voor vs na de vakantie

- a. Gevoel
- b. Waarom verandering?

8 Algemene gegevens

8.1 Hoeveel keer op vakantie

- a. Algemeen
- b. Met Pirlwiet

8.2 Welke soort vakantie

8.3 Met wie

8.4 Leeftijd

8.5 Geslacht

8.6 Nationaliteit

8.7 Burgerlijke status

8.8 Inkomen

8.9 Diploma

8.10 Woonplaats